

BESZÁMOLÓ

a Bankszövetség 2014 I. negyedévi tevékenységéről

Budapest, 2014. április

Tartalomjegyzék

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
II. MAKROGAZDASÁGI KITEKINTÉS, A BANKSEKTOR MŰKÖDÉSI FELTÉTELEI	5
III. VÁLLALATI HITELEZÉS	6
A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM MÁSODIK SZAKASZA	6
ÖNKORMÁNYZATI HITELEZÉS	7
IV. LAKOSSÁGI HITELEZÉS	8
AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG DÖNTÉSE AZ ALAPTÖRVÉNY ÉRTELMEZÉSÉRŐL A DEVIZAHITEL-SZERZŐDÉSEKKEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN	8
A LAKÁSHITELEKHEZ KAPCSOLÓDÓ VAGYONBIZTOSÍTÁSOK, EGYSÉGES ZÁLOGKÖTELEZETI NYILATKOZAT KIDOLGOZÁSA (EGYÜTTMŰKÖDÉS A MABISZ-SZAL)	10
TÖRLESZTÉSI PROBLÉMÁK A KOMBINÁLT HITELEKNÉL	10
V. A BANKSEKTOR MŰKÖDÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ TOVÁBBI FONTOSABB SZABÁLYOZÁSI FEJLEMÉNYEK	11
AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYVHÖZ KAPCSOLÓDÓ JOGSZABÁLY-MÓDOSÍTÁSOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ PROBLÉMÁK	11
A SZÖVETKEZETI HITELINTÉZETEKET ÉRINTŐ TÖRVÉNYMÓDOSÍTÁSI JAVASLATOK	12
VI. A FELÜGYELETI HATÓSÁGGAL KAPCSOLATOS FEJLEMÉNYEK	12
AZ MNB VÁLASZA A BANKOK LIKVIDITÁSI TÉMAKÖRBE FELTETT KÉRDÉSEIRE	12
BUBOR: VITA AZ MNB ÉS AZ MFT KÖZÖTT A DELEGÁLTAK FELELŐSSÉGI KÉRDÉSEIBEN - MNB KEZDEMÉNYEZÉS A FINANSZÍROZÁS KÉSŐBBI ÚJRATÁRGYALÁSÁRA	13
BÜNTETÉS A BANKOKNAK A DÍJMÓDOSÍTÁSOK MIATT –LEVELEK AZ MNB ILLETÉKES ALELNÖKÉNEK	13
MNB RENDELET A CRR FOKOZATOS ALKALMAZÁSÁT LEHETŐVÉ TEVŐ SZABÁLYOKRÓL	14
ADATSZOLGÁLTATÁS	14
VII. PÉNZFORGALOM	15
BANKKÁRTYÁVAL KAPCSOLATOS FEJLEMÉNYEK	15
<i>A kétszeri ingyenes készpénzfelvétel: a nyilatkozat nyilvántartó rendszer jogszabályi kidolgozása</i>	15
<i>Szabályozott IC díj bevezetése</i>	15
KONZULTÁCIÓ AZ MNB BANKJEGYRENDELETÉNEK MÓDOSÍTÁSÁRÓL	16
ALAPSZÁMLA ÖNSZABÁLYOZÁS MÓDOSÍTÁSA, ALAPSZÁMLA ÉS BANKVÁLTÁSI STATISZTIKA	16
SEPA ESEMÉNYEK	17
CLS (CONTINUOUS LINKED SETTLEMENT)	17
VIII. ADÓZÁS, SZÁMVITEL	18
ADÓZÁSSAL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK	18
SZÁMVITELI FOLYAMATOK	19
IX. BANKBIZTONSÁG	19
A JANUÁRI ROBBANTÁS	19
ÚJ, ÜGYFÉLFORGALOM GÁTLÓ DEVIZAHITELES DEMONSTRÁCIÓK	19
X. BANKSZÖVETSÉGI FEJLEMÉNYEK	20
A BANKI KÉPZÉSEK STANDARDIZÁLÁSA - KÉRDŐÍV A BANKOK ÁLTAL ELFOGADOTT, SZERVEZETT KÉPZÉSEK FELMÉRÉSÉRE	20
KOMMUNIKÁCIÓ	20
MELLÉKLET - NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET - EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ	22
I. GLOBÁLIS SZABÁLYOZÁS	22
II. EURÓPAI SZABÁLYOZÁS	25
III. EURÓPAI BANKHATÓSÁG	37
IV. EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ	39

I. Vezetői összefoglaló

2014 első negyedévében folytatódott a világgazdasági konjunktúra lassú javulása, mind Európában mind Amerikában érezhetővé vált a gazdasági növekedés. A külgazdasági feltételek kedvező változása a magyar gazdaság teljesítményében is tükröződött, Magyarország sérülékenysége mérséklődött. A kormányzat a költségvetési hiányt 2013-ban is alacsony szinten tartotta, külső egyensúlyi többlet eredményeként valamelyest csökkent a külső adósságállomány. A kedvező egyensúlyi folyamatok mellett rövidtávon a növekedési kilátások is egyértelműen javulóak, de elemzői konszenzus szerint az egyensúlyjavulás középtávon növekedési áldozattal jár, bár a gazdasági szereplők gyors mérlegalkalmazkodását figyelembe véve egyes szakértők hosszabb távon is fenntarthatónak vélik az idei évre jelzett 2,5-2,6%-os növekedést. A magyar GDP 2013-ban a várakozásoknál gyorsabban: 1,2%-kal bővült. Az elmúlt év végére az infláció történelmi mélységekbe süllyedt, s 2014 első negyedévében sem emelkedett 0,1%-fölé. A jegybanki alapkamat a folyamatos kamatvágások eredményeként márciusra 2,6 %-ra csökkent.

A bankszektor teljesítménye és kilátásai a viszonylag kedvező makrogazdasági feltételek ellenére sem javultak. A rendszerszinten biztonságos tőkeellátottság mellett (17,9%-os tőkemegfelelési mutató) a szektort továbbra is rossz jövedelmezőség (a 2013-as veszteség számításaink szerint meghaladta a 100 milliárd forintot), csökkenő hitelállomány és romló portfólió jellemzi. A szektort érintő, nemzetközi összehasonlításban példátlan mértékű fiskális elvonások a jövőben sem enyhülnek, az áprilisban újraválasztott kormány bejelentette a bankadó fenntartását.

A vállalati hitelállomány csökkenését a Növekedési Hitelprogram csupán 2013. harmadik negyedévben, a forinthitelek esetében tudta megállítani. Az NHP második szakaszában az új szerződések egyelőre visszafogottan alakulnak, az MNB statisztikái szerint 2014. februárig 50,2 milliárd forintnyi szerződést kötöttek. A program keretein belül folyósított hitelek élénkülése 2014. második negyedévtől várható. Az MNB bejelentette, hogy az év közepétől könnyíti az igénybevétel feltételeit.

Az önkormányzati adósságkonszolidáció befejezéseként - a 2014-es költségvetési törvény alapján – az év elején az állam átvállalta a települési önkormányzatok és ezek társulásainak 2013 végén a pénzügyi intézmények felé fennálló fizetési kötelezettségeit; ebben a szakaszban 509 önkormányzattól összesen 456,1 milliárd forintot. A 2013. december 31. napján adósságrendezési eljárás alatt álló önkormányzatok esetében az állam az adósságrendezési eljárás lezárását követő 60 napon belül gondoskodik az átvállalásról.

A lakossági hitelezés területén az év eddig eltelt időszakának a legfontosabb fejleménye a kormány devizahitel szerződésekkel kapcsolatos beadványát érintő alkotmánybíróági döntés volt. A márciusi döntésben kimondták, hogy az Alkotmánybíróságnak nincsen hatásköre arra, hogy szerződéseknek vagy szerződéses kikötéseknek az Alaptörvénnyel való összhangját közvetlenül vizsgálja, és ennek alapján a szerződés, illetve szerződéses kikötés megsemmisítéséről határozzon. Az állam jogszabállyal a szerződések tartalmát csak ugyanolyan feltételek fennállása esetén változtathatja meg, mint amilyen feltételeket a bírói szerződésmódosítás is megkövetel, érdekegyensúlyra törekedve, mindegyik fél méltányos érdekeinek a figyelembe vételével.

A szektor számára a 2014-es év egyik legnagyobb kihívását a március 15-én hatályba lépett új Polgári Törvénykönyv előírásainak a maradéktalan alkalmazása jelenti. Az új Ptk. tiltja a

hitelbiztosítéki célú engedményezést, ami ellehetetleníti azt a korábban jól bevált banki gyakorlatot, amellyel a bank a hitelezett ingatlan biztosításából származó biztosítási összeg bankra való engedményeztetésével biztosította, hogy kár esetén a biztosítótól kapott összeg a károsodott ingatlan helyreállítására fordítható. A probléma megoldására a bankok és a biztosítók - a MABISZ és az MBSZ koordinálásával - egységes zálogkötelezett nyilatkozatot dolgoztak ki, amelyen a biztosított tudatja a biztosítójával, hogy a vele szemben fennálló követelésen egy adott hitelnyújtónak zálogjoga van.

Az új Ptk. alkalmazására való felkészülés során komoly problémát okozott a hitelbiztosítéki nyilvántartás részletes szabályairól szóló rendelet késése, ami miatt kezdeményeztük, hogy a Ptk. fiducia tilalomra vonatkozó rendelkezését később léptessék hatályba, mivel a felváltó zálogjogi intézményrendszer nem működőképes a hitelbiztosítéki nyilvántartás hiánya miatt. A halasztást nem sikerült elérni, a hitelbiztosítéki nyilvántartás március 15-től formálisan - manuális adatbefogadással és feldolgozással - működik.

Az új Ptk. a pénzforgalom napi gyakorlatában is problémákat vetett fel, ilyen például a - takarékbetétként kezelendő - fizetési számlán kiköthető óvadék kérdése, melynek megoldását kezdeményeztük az illetékes minisztériumnál.

Az év elején a másik fontos feladat a kétszeri ingyenes készpénzfelvétel szabályozási részleteinek a tisztázása, banküzemi feltételeinek a megteremtése, illetve a nyilatkozat nyilvántartó rendszer jogszabályi kidolgozása volt. A BISZ közreműködésével megkezdtük a felkészülést a nyilvántartás felállítására és adatokkal való feltöltésére, továbbá kezdeményeztük és kidolgoztuk a rendszer működéséhez szükséges törvénymódosításokat.

A szektor érintett szereplőit váratlanul érte, hogy 2014. március 13-án a Magyar Nemzeti Bank 35 vizsgálat alá vont hitelintézetet marasztalt el az egyes díjak emelésénél tapasztalt jogszabálysértés miatt, hiszen a szektor mindig kiemelt figyelmet fordít a jogszabályok és a felügyeleti elvárások betartására. Az MNB által felsorolt hét jogszabálysértési ok közül a Magyar Bankszövetség kettőt általános érvénnyel kifogásolt, hiszen a határozatok a felügyelet korábbi állásfoglalásainak is ellent mondtak. A büntetések, illetve az ügyfeleknek fizetendő díjvisszafizetések kapcsán több levelet írtunk az MNB illetékes alelnökének a határozatok felfüggesztését, módosítását, illetve az ügyfelek kompenzálására megszabott határidő módosítását kérve.

A globális szabályozás területén 2014. feladata a szabályozási reform befejezése, melynek fő elemei a pénzügyi intézmények stabilitásának, alkalmazkodó képességének a megerősítése; a rendszerszempontról fontos intézmények kezelése (a too big to fail probléma megoldása); az árnyék bankrendszer átláthatóvá tétele, és rugalmas piaci alapú finanszírozásának a megteremtése; valamint a derivatív piacok biztonságosabbá tétele. Januárban - a Bázeli III szabályozási csomag befejező lépéseként - a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság közreadta az áttételi rátával és a likviditásszabályozással kapcsolatos javított dokumentumait.

Az Európai Unióban - részben a Parlament mandátumának a lejárta miatt - gőzerővel működött a jogszabályalkotás, a hajrában számos régen tárgyalt direktívát és rendeletet fogadtak el. Csak a legfontosabbakat kiemelve: megegyezés született a bank helyreállítási és szanálási irányelvről, az egységes szanálási mechanizmusra vonatkozó rendeletről, a betétvédelmi irányelvről, a számlázárolási végzésről szóló rendeletről és a fizetési számla irányelvről. Az Európai Központi Bank nagy erővel folytatta az Egységes Felügyeleti Rendszerre való felkészülést, míg az Európai Bankhatóság feszített ütemben dolgozott az egységes európai szabálykönyv részét képező szabályozási illetve végrehajtási technikai szttenderdeken.

II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei

A világgazdasági konjunktúra 2013 második felében tapasztalható lassú gyorsulása 2014 első negyedévében is folytatódott. Döcögösen ugyan, de mind Európában, mind Amerikában dinamizálódott a gazdasági növekedés, még ha egy-egy váratlan adat időnként felbolydulást okozott is a nemzetközi pénzpiacokon. A Fed folytatta a likviditásbővítés ütemének csökkentését. A jelenleg látható folyamatok alapján jó eséllyel az év második felére teljesen leállhat a kötvényvásárlásokkal, bár a kamatokat 2015 második feléig szinte bizonyosan a mostani, rekord alacsony szinten tartja. A negyedév során így nagyobb kockázatokat leginkább a feltörekvő gazdaságok (mindenekelőtt Kína) lassuló növekedése, továbbá éleződő geopolitikai konfliktusok (Ukrajna, Közel-Kelet) jelentenek.

2014 első negyedévében tovább javult **Magyarország** teljesítménye a sebezhetőségi mutatók tekintetében. Bár a választási év következményeként növekedtek a kiadások, de ez nem veszélyeztette a költségvetési hiány alacsony szinten tartását. Továbbra is külső egyensúlyi többlet volt megfigyelhető, aminek eredményeként csökkent a külső adósságállomány. A kedvező egyensúlyi folyamatok mellett rövidtávon egyértelműen javulóak a növekedési kilátások. Ugyanakkor elemzői konszenzus szerint az egyensúlyjavulás középtávon növekedési áldozattal járhat, bár a gazdasági szereplők gyors mérlegalkalmazkodását figyelembe véve egyes szakértők hosszabb távon is fenntarthatónak vélik az idei évre jelzett 2,5-2,6%-os növekedést.

A magyar gazdaság 2013 végére meglepetést okozó mértékben bővült (a IV. negyedévben 2,7%-kal az előző év azonos időszakához képest), ez 2013 egészére vonatkozóan a **GDP** 1,2%-os növekedését hozta. Ez a tendencia elsősorban a kedvező külső keresletnek és a kormányzati költsékezésnek köszönhetően tovább javult az első negyedévben. A makro adatok kedvező alakulása mögött kiemelendő az autóipar jó teljesítménye, valamint az alacsony bázis okán tovább javuló építőipari termelés. Felhasználási oldalon kedvező fejlemény, hogy az export mellett a belső kereslet és a beruházások élénkülése is szerepet játszott a 2013. évi növekedésben, kedvezőtlen azonban, hogy a kivitel jelentős szintje mellett 2014 első két hónapjában a belföldi ipari értékesítések némileg visszaestek. A **folyó fizetési mérleg** 2009 óta többletet mutat, az egyenlege 2013-ban megközelítette a GDP 3%-át.

2013-ban a több évnyi csökkenést követően 7,2%-kal nőtt a **hazai beruházások** volumenindexe az előző évhez képest. A KSH adatai szerint a beruházások kiugró nagyságrendű növekedése a nemzetgazdasági ágainak többségében jellemző volt. A beruházások teljesítményértékének nagyarányú növekedése a jelentős súlyt képviselő gép- és berendezés beruházások (+8,5%), az építési beruházások (+5,9%), feldolgozóipari beruházások (+4,9%) és a szállítás, raktározás ágak (+15,6%) volumennövekedésének köszönhető. Egész évre jellemző visszaesés az ingatlanügyletek (-11,4%) és pénzügyi, biztosítási tevékenység (-3,6%) nemzetgazdasági ágakban volt tapasztalható.

Az egyszeri hatások, elsősorban a rezsicsökkentési intézkedések miatt 2013 év végére történelmi mélységekbe süllyedt az **infláció**, ami 2014 első negyedévében sem emelkedett 0,1%-fölé. A **munkanélküliség** a kormányzati intézkedések hatására a 2012 év végi 10,7-ről 2014 I. negyedév végére 8,3%-ra mérséklődött.

Az MNB a kedvező inflációs adatok hatására tovább folytatta a kamatcsökkentési sorozatát (2014 márciusára 2,6%-ra vágta az alapkamatot). A további csökkentésekre azonban

vélhetően nem maradt jelentős tér, amennyiben az MNB továbbra is pozitív reálkamatokat kíván fenntartani. A jelenlegi konszenzus szerint az alapkamat 2,25-2,5% közötti sávban fogja elérni a mélypontot. A csökkenő alapkamat hatására tovább mérséklődtek a forint bankközi referenciakamatok, illetve a banki forint betéti- és hitelkamatok. A nemzetközi pénzügyi események (elsősorban a feltörekvő devizák leértékelődése) és a folyamatos kamatcsökkentések nem hagyták érintetlenül a forint árfolyamát, amely az év végi 300 alatti szintekről 3%-kal csökkent, és a negyedév végén 310 Ft/EUR körüli árfolyamszinteken tartózkodott.

A **hitelintézeti szektor** helyzetét továbbra is sajátos kettősség jellemezte. A szektor együttes tőkehelyzete erős (17,9%-os tőkemegfelelési mutatóval), likviditása rendszerszinten megfelelő, bár intézményi szinten jelentős eltérések vannak. A hitelállomány továbbra is meghaladja a belföldi intézmények által kezelt betéteket. A bankrendszer fennakadás nélkül képes kiszolgálni a hazai számla- és készpénzforgalmat, azaz rövidtávon ellátja tankönyvi funkcióit a magyar gazdaságban. Ugyanakkor a rossz hitelportfólió és a kormányzati intézkedések miatti folyamatosan rossz jövedelmezőség, a gyenge fizetőképes hitelkereslet és az állandó szabályozási stressz középtávon nem segíti, hogy a bankok betölthessék kívánatos közvetítő szerepüket a realgazdaság élénkítésében.

A banki mérleg eszközoldalán folytatódtak az alkalmazkodási folyamatok. A devizaeszközök leépülése mellett a hitelállomány likvidebb eszközökbe áramlása is folyamatos volt. A **vállalati hitelállomány** volumene – mind a forint, mind a devizahitelek esetében – 2013. júniusig folyamatosan csökkent. A forinthitelek az NHP hiteleinek következtében 2013 harmadik negyedében egyszeri növekedést mutattak, majd a negyedik negyedévében csökkentek, ám az év egészére vonatkozóan növekedés volt tapasztalható. A devizahitelek esetében jelentős volt a visszaesés. A teljes állomány 3,3%-kal csökkent, a KKV hitelállomány súlyát jelentősen (43-ról 57%-ra) növelte. A **háztartási hitelek** 2013 egész évben folyamatosan csökkentek. A **késedelmes hitelek** aránya 2012 végén 23,2%, míg 2013 év végén 23,4% volt, azaz tehát a hitelportfólió minőségromlási trendje az elmúlt évben ha lassan is, de folytatódott.

III. Vállalati hitelezés

A vállalati hitelállomány 3,3%-os csökkenése mellett a tavalyi év során a hazai KKV-nak nyújtott hitelek esetében továbbra is hónapról hónapra jelentősebb szerep jutott a folyószámlahiteleknek, a cégek a napi kiadások fedezése céljából adósodtak el, így a beruházási hitelek minimális szerepet játszottak. 2013 év végén a Növekedési Hitelprogram új szerződéseai visszafogottan alakultak, a program keretein belül folyósított hitelek élénkülése 2014. második negyedévtől várható.

Ugyanakkor pozitívumként értékelhető, hogy a jegybanki kamatcsökkentési ciklus egyre jobban érvényesül a vállalati kölcsönök árazásában; a minimum 5 éves hitelek átlagos kamat szintje 2014. februárra 4,9 %-ra csökkent. Az euró alapú hitelek esetében a kamat és a felár is változatlan maradt. Kedvező fejlemény, hogy a nem teljesítő vállalati hitelek aránya a III. negyedév végi 17,3%-ról 16,4%-ra csökkent az év végére.

A Növekedési Hitelprogram második szakasza

2013. szeptember 11-én a Növekedési Hitelprogram első szakaszának a sikerére tekintettel a Monetáris Tanács a program folytatása mellett döntött. Az NHP második szakasza 2013. október 1-től 2014. év végéig tart és a rendelkezésre álló keretösszeg kezdetben 500 milliárd forint, amely 2.000 milliárd forintra bővíthető.

Az MNB a program meghosszabbítása során továbbra is kamatmentes, legfeljebb 10 éves futamidejű refinanszírozási hitelt nyújt a programban résztvevő hitelintézetek számára, amelyet a hitelintézetek egyrészt egy felülről korlátozott éves kamatmarzs (2,5 százalékpont) mellett kölcsön vagy pénzügyi lízing formájában tovább hiteleznek a KKV-nak másrészt pénzügyi vállalkozásokat refinanszíroznak.

A keretösszeg 90 százaléka az I. pillérben új hitelezést érint, míg 10 százaléka a II. pillérbeli hitelkiváltásokra használható fel. A program keretein belül az allokáció - az első szakasztól eltérően - érkezési sorrendben történik. A KKV-nak a program keretében nyújtható hitel alsó határa 3 millió forint és az igénybevétel felső határa 10 milliárd forint, amely az NHP első és második szakaszában történő együttes igénybevételre vonatkozik.

Az I. pillér kitűzött céljainak hatékonyabb elérése érdekében szűkültek a KKV hitelek felhasználási lehetőségei. Egyrészt a beruházási hitelek esetében csak az üzleti tevékenységgel szorosan összefüggő tevékenységek finanszírozhatók a program keretében, másrészt a forgóeszköz finanszírozással összefüggő hitelcélok esetén 1 évre szűkült a folyósítható hitelek futamideje. A program II. pillére a deviza alapú hitelek arányának csökkenését, illetve az EU-s támogatás előfinanszírozására felvett forint vagy pénzügyi lízing kiváltásával a vállalkozások finanszírozási költségeinek a mérséklését kívánja elérni. A program III. pillérének keretében az MNB új euro likviditást nyújtó devizacsere (FX-swap és currency interest rate swap, CIRS) tendereket vezetett be, összesen 8 különböző futamidő mellett.

Az NHP második szakaszában az MNB statisztikái szerint 2014. februárig 50,2 milliárd forint került leszerződésre, amelynek 98%-a az I. pillér keretében valósult meg. Az új hitelek esetében a beruházási célúak részesedése 55%, a forgóeszközhiteleké 39%, míg az EU-s támogatások előfinanszírozására nyújtott hitelek aránya 6%. Az új beruházási hiteleknél az átlagos futamidő közel 7 év, míg az új forgóeszközhiteleknél 11 hónap, az EU-s hiteleknél pedig 1,3 év. Az új beruházási hitelek átlagos futamideje több mint egy évvel rövidebb, mint az első szakaszban.

Az MNB közzétette, hogy 2014. év közepétől a Növekedési Hitelprogram feltételeiben az alábbi változások várhatók: a forgóeszközhitelek maximális futamideje 1 évről 3 évre emelkedik, a termékkör kibővítésre kerül (faktoring, kereskedelmi ingatlanok refinanszírozása) és a beruházási hitelek lehívásának végső határideje fél évvel meghosszabbodik.

Önkormányzati hitelezés

A Kormány újraszabályozta az önkormányzatok mindennapi működését rendező törvényeket, valamint a feladatok végrehajtását biztosító előírásokat. A helyi önkormányzás feladatainak újrastrukturálása mellett az önkormányzati gazdálkodás feltételei és finanszírozásának módja is megváltoztatásra kerültek. Ennek egyik jelentős lépéseként a Kormány rendezni kívánta az önkormányzatok működését és fejlesztéseit biztosító, de korábban az állam által nem fedezett kiadásokkal kapcsolatos kötelezettségvállalások sorsát. Ezen cél elérése érdekében 2011-ben

az állam - törlesztési célú támogatásként - egyszeri, vissza nem térítendő költségvetési támogatást nyújtott a megyei önkormányzatok számára 189 milliárd forint értékben. Ezt az 5.000 fő lakosságszámot meg nem haladó települések konszolidációja követte, ami 1.720 települést és 10 társulást érintett 85 milliárd forint összegben. 2013. év közepén a Kormány részlegesen (40-70%) átvállalta az 5.000 fő feletti települések adósságállományát, amely 279 települést érintett 614,4 milliárd forint értékben.

Az adósságkonszolidáció folytatásaként - a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CXXX. törvény alapján - az állam átvállalja a települési önkormányzatok és ezek társulásainak 2013. december 31-én pénzügyi intézmény felé fennálló, a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 3. § (1) bekezdés a)-d) és f) pontja szerinti kölcsön-, vagy hiteljogviszonyon, hiteljogviszonyt megtestesítő értékpapíron, váltókibocsátáson, pénzügyi lízingen, valamint szerződésben kapott legalább 365 nap futamidejű halasztott fizetésen, részletfizetésen alapuló adósságból eredő fizetési kötelezettséget.

A konszolidáció a 2013. december 31. napján fennálló teljes adósságállományra (tőke, késedelmes tőke), valamint az ezekhez kapcsolódó, 2014. február 28-ig számított járulékos követelésekre (kamat, késedelmi kamat, rendelkezésre tartási jutalék, kezelési költség) terjed ki. A 2014. évi költségvetési törvény szerint az adósság egyes elemeinek átvállalását az állam úgy is teljesítheti, hogy 200 millió forintnál vagy 815 ezer CHF-nél vagy 660 ezer EUR-nál kisebb összegű adósságelemekre egyszeri költségvetési támogatást nyújt. Ezzel a megoldással egyszerűsíthető a kisebb összegű hitelek átvállalásának technikája. Az állam idén, az utolsó ütemben 456,07 milliárd forintot vállalt át 509 önkormányzattól. Az adósságátvállalás 281 ötezer fő feletti és 214 ötezer fő alatti települést, valamint 14 önkormányzati társulást érintett. Az ötezer fő alatti települések 6,5 milliárd forinttól mentesültek, az ötezer fő feletti településektől pedig 447,3 milliárd forintot vett át az állam. A társulásokat 2,2 milliárd forint értékben konszolidálták.

A 2013. december 31. napján adósságrendezési eljárás alatt álló önkormányzatok esetében az állam az adósságrendezési eljárás lezárását követő 60 napon belül gondoskodik az átvállalásról, külön meghatározott eljárási rend szerint.

A konszolidációs folyamatban a Magyar Bankszövetség aktívan véleményezte a jogszabály tervezetet és jobbító javaslatokat küldött az NGM-nek. A bankok komoly erőfeszítések árán valamennyi konszolidációs fázisban teljesítették a törvényben előírt, meglehetősen fesztett adatszolgáltatási kötelezettségeiket.

IV. Lakossági hitelezés

Az Alkotmánybíróság döntése az alaptörvény értelmezéséről a devizahitel-szerződésekkel összefüggésben

A Kormány a 2013. november 28. napján kelt indítványában a deviza alapú kölcsönszerződések okozta nehézségekkel összefüggésben, két kérdésben kérte az Alkotmánybíróságtól az Alaptörvény értelmezését. Elsőként arra kérte fel az Alkotmánybíróságot, hogy az értelmezze „az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését abból a szempontból, hogy, abból közvetlenül levezethető-e valamely tömegesen alkalmazott, a fogyasztók számára egyoldalúan és jelentős hátrányt okozó módon meghatározott – így

különösen az ún. devizahitel szerződések esetében az árfolyamkockázatnak kizárólag az adósra hárítását rögzítő, a hitelező számára az egyoldalú kamatemelés lehetőségét viszonylag szabad mérlegelés alapján és széles körben biztosító, valamint az árfolyamrést (sic!) alkalmazását előíró – szerződési feltétel, illetve az ezt megerősítő bírósági ítélet, valamint az ezek alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége”.

A kormány második kérdésével arra kérte fel az Alkotmánybíróságot, hogy értelmezze „ az Alaptörvény II. cikkét és a B) cikk (1) bekezdését abból a szempontból, hogy milyen – az Alkotmányhoz képest mennyiben eltérő – alkotmányossági feltételekkel kerülhet sor fennálló szerződéseknek jogszabály útján történő módosítására”.

A Kormány indítványát a Bankszövetség devizahiteles ügyekkel foglalkozó munkabizottsága is megvitatta és a korábbi alkotmánybírósági döntések figyelembe vételével kialakította az álláspontját.

Az Alkotmánybíróság az X/1769/2013. számú, márciusban közzé tett határozatában a következőképpen döntött:

Az Alaptörvény M) cikkének (2) bekezdése az állam kötelezettségét írja elő a tisztességes gazdasági verseny feltételeinek biztosítása, valamint a fogyasztói jogok védelméről való gondoskodás érdekében a fogyasztók érdekeit védő, az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben fellépő intézményrendszer, továbbá a fogyasztók jogait biztosító jogszabályok létrehozására és fenntartására. **Az Alaptörvényben foglalt – jogalkotói, intézményfenntartói, jogalkalmazói természetű – kötelezettségek teljesítésének elmulasztása végső soron megalapozhatja, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvénynek az állam által elkövetett mulasztásban megnyilvánuló sérelmét állapítsa meg. Az M) cikk (2) bekezdése azonban nem ad alkotmányos lehetőséget arra, hogy bírói döntések alapjogot sértő volta megállapításra kerüljön.**

Az Alkotmánybíróságnak nincsen hatásköre arra, hogy szerződéseknek vagy szerződéses kikötéseknek az Alaptörvénnyel való összhangját közvetlenül vizsgálja, és ennek alapján a szerződés, illetve szerződéses kikötés megsemmisítéséről határozzon.

A kormány második kérdésével kapcsolatos döntés arra vonatkozik, hogy **milyen alkotmányossági feltételekkel kerülhet sor fennálló szerződéseknek jogszabály útján történő módosítására.**

A határozat rendelkező része szerint jogszabály a hatályba lépése előtt kötött szerződések tartalmát kivételesen –a clausula rebus sic stantibus elve alapján – megváltoztathatja. Az állam jogszabállyal a szerződések tartalmát csak **ugyanolyan feltételek fennállása esetén változtathatja meg, mint amilyen feltételeket a bírói szerződésmódosítás is megkövetel.**

Az Alkotmánybíróság több ízben döntött arról, hogyan lehet szerződéseket jogszabállyal módosítani. A legelső ilyen fontos döntés a 32/1991. (VI.6.) AB határozat volt, a kedvezményes kamatozású lakáshitelekéről. Ebben az AB kimondta, hogy a következő feltételeknek kell egyidejűleg fennállni:

- ☐ tartós jogviszonyok esetén,
- ☐ ha a szerződéskötést követően beállt lényeges körülmény folytán,
- ☐ a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartása valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti,
- ☐ a körülményváltozás nem volt előre látható, és túlmegy a normális változás kockázatán, továbbá
- ☐ a körülményváltozásnak társadalmi méretűnek kell lenni, a szerződések nagy tömegét kell érintenie.

A törvényi úton történő szerződésmódosításnak mindegyik fél méltányos érdekeit figyelembe kell vennie, érdekegyensúlyra kell törekednie a megváltozott körülmények mellett.

A lakáshitelekhez kapcsolódó vagyonbiztosítások, egységes zálogkötelezett nyilatkozat kidolgozása (Együtműködés a MABISZ-szal)

A 2014. március 15-én hatályba lépett új Ptk. tiltja a hitelbiztosítéki célú engedményezést. Ez ellehetetlenítheti azt az eddig jól bevált banki gyakorlatot, amelynek értelmében a bank egyrészt előírta az adósnak, illetve a jelzálog-kötelezettnek, hogy kössön megfelelő vagyonbiztosítást a jelzáloghitel fedezetéül szolgáló ingatlanra, másrészt megkövetelte, hogy az ebből a biztosításból esetleg származó biztosítási összeget a biztosított a bankra engedményezze. Kár esetén így a bank elősegíthette, hogy a biztosítótól kapott összeget a károsodott ingatlan helyreállítására fordítsák. E hitelezői és adósi szempontból is fontos cél elérésére más eszközt kellett keresnünk. Mivel az új Ptk. alapvetően a zálogjogot tekinti egy univerzálisan használható biztosítéknak, a zálogjogi szabályok között találtuk meg a megoldást. Mivel a - régi és az új - Ptk. értelmében a zálogjog a megsemmisült zálogtárgy helyébe lépő értékre is kiterjed, ezért ilyen esetekben a biztosításból eredő követelésen fennálló zálogjog nyújt biztosítékot. Természetesen a biztosítóval szembeni követelésen fennálló zálogjog tényéről a biztosítónak is tudnia kell, ezért a MABISZ-szal közösen kidolgoztunk az új Ptk. hatályba lépését követően alkalmazandó formanyomtatványokat, amelyeken a biztosított tudatja a biztosítójával, hogy a vele szemben fennálló követelésen egy adott banknak (hitelnyújtónak) zálogjoga van.

Törlesztési problémák a kombinált hiteleknel (csak belső használatra !)

Miután több tagbankunk jelezte, hogy a lakástakarék-pénztári, illetve életbiztosítási szerződésekkel kombinált jelzáloghiteleknel valószínűsíthetően tömeges fizetési nehézségek lehetnek a betörlesztési időszakban, a Bankszövetség konzultációt szervezett az érintett tagintézményei részére. A megbeszélésen megvilágításra került, hogy a betörlesztés idejében az érintett ügyfélkör egy jelentős részénél a szükséges hiteltörlesztési összegnél várhatóan kevesebb forrás fog a biztosítási, illetve a lakástakarék-pénztári oldalon megképződni. Ennek részben a deviza alapú hitelek árfolyam- és kamatváltozása miatt megnőtt betörlesztési igény, részben a biztosítási oldalon nem elégséges befektetési hozam lehet az oka. A kombinált hitelek tömegesen a 2000-es évek közepén kerültek folyósításra és az első nagyarányú betörlesztésekre - tíz év elteltével - 2015-től kezdődően kerül majd sor.

A bankok úgy ítélték meg, hogy amennyiben ügyfelek nagy számát érintő fizetési problémának nézünk elébe, időben meg kell kezdeni a felkészülést, hogy ezen ügyfélszegmensre is megfelelő ügyfélmentő/segitő programokkal rendelkezzenek a bankok. Az ügyfélszolgáltató programok előfeltétele, hogy a banki fél tisztában legyen adott ügyfele biztosítóknál meglévő és várható helyzetével:

- történt-e díjfizetési elmaradás, esetleg szerződés-módosítás/megszűnés,
- a meglévő adatok alapján, miként prognosztizálható - legalább nagyságrendileg - a befektetések eredményeként előálló betörlesztési összeg.

Tagbankjaink egy átfogó adattisztítási együttműködést javasoltak a bankok és a biztosítási partnereik között. E felkérés alapján a Bankszövetség tárgyalásokat folytatott a biztosítók érdekképviselőivel. A MABISZ legfelső szinten is tárgyalta a javaslatról, s ez alapján azt a tájékoztatást kaptuk, hogy az ügy jellegére tekintettel alapvetően a kétoldalú (bank-biztosító)

együttműködést ajánlják, amelyhez az adós/biztosított ügyfelek felhatalmazását is szükségesnek tartják.

A lehetséges továbblépés módjáról jelenleg konzultációk folynak tagbankjaink szakértőivel.

V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények

Az új Polgári Törvénykönyvhöz kapcsolódó jogszabály-módosításokkal összefüggő problémák

Az új Ptk. hatályba lépéshez kapcsolódóan számos jogszabálytervezetet véleményeztünk. A legfontosabbak a következők:

- a hitelbiztosítéki nyilvántartás (HBNY) részletes szabályainak megállapításáról szóló KIM rendelet tervezete,
- a bizalmi vagyonkezelő vállalkozások pénzügyi biztosítékainak egyes szabályairól szóló kormányrendelet tervezete,
- az új Ptk. hatályosulását biztosító egyes kormányrendeletek (felszámolók névjegyzéke, részvénytársasági részvénykönyv vezetésével összefüggő egyes kérdésekről szóló kormány rendelet, zálogjog bírósági végrehajtáson kívüli érvényesítése, zálogházi tevékenység, tartós közvetítői jutalék mértéke a közvetítői szerződés alapján, új földhasználati jogosultságok, Vht. módosítás)
- a Ptk. hatályba lépésével összefüggő KIM és NGM rendeletek tervezetei,
- az elektronikus cégbejegyzési eljárás és cégnyilvántartásról szóló rendelet módosításának tervezete.

A hitelbiztosítéki nyilvántartás részletes szabályairól szóló rendelet tervezetéhez számos észrevételt küldtünk, a tervezet készítőivel közvetlenül is egyeztettünk. Ezt megelőzően magas szinten kezdeményeztük, hogy a Ptk. fidúcia tilalomra vonatkozó rendelkezését később léptessék hatályba, amiatt, hogy a felváltó zálogjogi intézményrendszer nem működőképes a hitelbiztosítéki nyilvántartás hiánya miatt. Márciusban, néhány nappal a rendelet hatályba lépése előtt a KIM illetékes főosztályvezetőjével egyeztettünk, aki tájékoztatott arról, hogy a rendelet több lépcsőben, fokozatosan lép hatályba, időt adva a HBNY kiépülésére. Az átmeneti időszakban a hitelbiztosítéki nyilatkozatokat költségmentesen lehet megtenni. A legnagyobb problémát az jelentette, hogy a HBNY működésének részletes szabályairól szóló rendelet közvetlenül a hatályba lépés előtt jelent meg, nem biztosítva felkészülési időt a rendszer kiépítésére és alkalmazására, amelynek a negatív gazdasági következményeit egyelőre még nem látjuk.

Az új rendelkezések értelmezésével kapcsolatban is több állásfoglalást kérő levelet küldtünk az illetékes minisztériumokhoz. A főbb témák a következők voltak:

- Az egyes törvényeknek az új Ptk. hatályba lépésével összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCLII. törvény úgy módosította a csődtörvényt, - véleményünk szerint egy jogalkotási technikai hiba folytán - amely nincs összhangban a Ptk. zálogjogi szabályaival, ugyanakkor a zálogjogos hitelezők kielégítési sorrendjében rendkívüli hátrányokat okoz a zálogjoggal biztosított hitelezőknek. Kértük a minisztériumot a mielőbbi korrekcióra.
- Az új Ptk. fidúcia tilalommal kapcsolatos rendelkezésének értelmezését kértük, a hatály tekintetében, valamint állásfoglalást kértünk arra vonatkozóan, hogy a járműnyilvántartás szabályainak változása hogyan érinti a gépjárműre alapított

zálogjog kérdését. Javasoltuk a hitelbiztosítéki nyilvántartásban a zálogjog tárgyára történő keresések lehetővé tételét. Felvetettük, hogy az életbiztosítási szerződéseknél a hitelnyújtó kedvezményezettként történő feltüntetését ne tekintsék fiduciárus ügyletnek.

Az új Ptk. szabályai a **pénzforgalom napi gyakorlatát is érdemben befolyásolják**. A pénzforgalmi munkacsoportban két kérdés kiemelten és visszatérően is megvitatásra került:

- Mit tegyen a bank az esetben, ha nem akar azonos tartalmú pénzforgalmi jellegű szerződéseire kétféle jogszabályi előírást alkalmazni? Az új Ptk. hatályba lépése előtti keretszerződésekhez kapcsolódó új kötelemények (pl. egy 2013 folyamán kötött fizetési számla szerződéshez kapcsolódó új folyószámlahitel szerződésre) a régi Ptk. érvényes, viszont egy 2014. március 15-e után kötött keretszerződés alapján szerződött folyószámlahitelre már az új Ptk.. Bár a felek megállapodhatnak, hogy a régi szerződéseikre már az új Ptk. legyen irányadó, egy bank nyilvánvalóan nem tud több tízezer ügyfelével külön tárgyaló asztalhoz ülni, viszont az egyoldalú módosítás sem járható út.
- A banki gyakorlatban a biztosítékok körében meghatározó jelentőséggel bír a fizetési számlán alapított óvadék. A takarékbetétre vonatkozó Ptk. szabályozás azonban ezt ellehetetlenítette. Az óvadék ugyanis a zálogjog egy fajtája lett, a takarékbetétre nem lehet zálogjogot kikötni és a fizetési számlára a takarékbetétre érvényes szabályozást kell alkalmazni.

Míg az első kérdésben helye lehet a jogértelmezés útján történő megoldásnak, addig a második problémát csak törvénymódosítással lehet orvosolni, ezért a Bankszövetség felkérés alapján kezdeményezte a szükséges törvényi kiigazítást.

A szövetkezeti hitelintézeteket érintő törvénymódosítási javaslatok

Az Országgyűlés 2013-ban újraszabályozta a szövetkezeti hitelintézeteket és létrehozta a szövetkezeti hitelintézetek integrációját. Ez számos érdeksérelemmel járt, ugyanakkor a szándék – a pénzügyi stabilitás érdekében a szövetkezeti hitelintézetek hosszú távú prudens működésének intézményi garantálása és szavatoló tőkéjük biztosítása – nem vitatható. Mivel a hatályos szabályozás alapján továbbra sem zárható ki annak lehetősége, hogy – miként az korábban már többször elő is fordult –, egy takarékszövetkezet csődje által okozott veszteség jelentős részét az OBA-n keresztül közvetve a bankok legyenek kénytelenek viselni, törvénymódosítást, illetve más intézkedéseket kezdeményeztünk a Nemzetgazdasági Minisztériumnál és a jegybanknál. Kértük, hogy az OBA kerüljön szétválasztásra és hogy a jövőben a két hitelintézeti szektor külön-külön maga viselje a betétei befagyásának kockázatát, továbbá a már elszenvedett veszteségek bizonyos mértékű kompenzálását – a jövőben felállítandó szanálási alapon keresztül. Az MNB-től kapott válasz nem támogatta elképzeléseinket, az NGM még nem reagált javaslatainkra.

VI. A felügyeleti hatósággal kapcsolatos fejlemények

Az MNB válasza a bankok likviditási témakörben feltett kérdéseire

2013 utolsó negyedében tagbanki kezdeményezésre (két körben) összegyűjtöttük a CRR likviditási szabályainak értelmezésével kapcsolatos banki kérdéseket, majd megküldtük az MNB Likviditási Munkacsoportjának. Az MNB említett munkacsoportja február második

felében küldte meg álláspontját a CRR egyes szabályainak banki felvetésekkel kapcsolatos értelmezéséről. Véleményét ideiglenes jelleggel adta ki, utalva arra, hogy az általános követelmények pontosítását tartalmazó, végleges jogszabály változatot az Európai Bizottságnak 2014. június 30-ig kell elfogadnia. A nemzeti szintű követelmények és elvárások pontos meghatározására csak ezt követően kerülhet sor.

BUBOR: Vita az MNB és az MFT között a delegáltak felelősségi kérdéseiben - MNB kezdeményezés a finanszírozás későbbi újratárgyalására

A Magyar Forex Társaság (MFT) szponzorációjával jegyzett referenciakamatokkal (BUBOR, BIRS, HUFONIA) kapcsolatos - a PSZÁF és az MNB által még 2013 első felében kezdeményezett - reform végrehajtása érdekében az MFT, valamint az érintett hatóságok és a Bankszövetség között egyeztetések indultak egy együttműködési megállapodás tető alá hozására. A megállapodás tervezet fő tartalma 2013 októberére csaknem véglegessé vált, két téma azonban további egyeztetések tárgyát képezte.

A felügyeleti tevékenység MNB-be integrálásával az MFT Jegyzési Bizottságának összetételére vonatkozó azon korábbi felügyeleti elképzelés, hogy egy az érintett intézményektől független, a felügyelet szerv által delegált szakértő vegyen részt a Bizottság munkájában, valamint az ezen szakértő tevékenységével kapcsolatos felelősségi szabályok jelentős ellentmondásba kerültek. A probléma feloldása érdekében az MFT és az MNB javasolták, hogy az MNB két alkalmazottját delegálja a Jegyzési Bizottságba, azaz a korábbi elképzelésekkel szemben a Bizottságnak nem lesz független társadalmi tagja. A fenti javaslatot a Bankszövetség nevében nem kifogásoltuk.

Az MNB ugyancsak meg kívánta nyitni a referenciakamat jegyzésekkel összefüggő finanszírozás megosztásának kérdését: a megállapodás tervezetben rögzíteni kívánta, hogy ezt a felek a későbbiekben újra fogják tárgyalni. A Bankszövetség Elnökségének korábbi elvi döntése szerint a Jegyzési Bizottságba történő szakmai részvételen túl a Bankszövetség nem járul hozzá anyagi eszközökkel a jegyzések lebonyolításához. Kérésünkre a tervezet végső szövegében egyértelműsítettük, hogy a Bankszövetség nem lesz érintettje a költségmegosztással kapcsolatos későbbi egyeztetésnek, az csak az MFT és az MNB között folyik majd.

Az együttműködési megállapodás tervezetét a résztvevők szakmai stábjai véglegesítették, azok vezető testületek általi jóváhagyása folyamatban van.

Büntetés a bankoknak a díjmódosítások miatt –Levelek az MNB illetékes alelnökének

2014. március 13-án a Magyar Nemzeti Bank 35 vizsgálat alá vont hitelintézetet marasztalt el az egyes díjak emelésénél tapasztalt jogszabálysértés miatt. Az MNB-döntés értelmében mind a 35 pénzügyintézetnek büntetést kell fizetnie, míg 33 pénzügyintézetnek a díjösszegeket is vissza kell juttatnia ügyfeleinek április végéig. A jegybank a büntetéseket sajtótájékoztatón jelentette be, még azelőtt, hogy az érintettek a határozatokat kézhez kapták volna. Az MNB tájékoztatása szerint a bírság kiszabásakor figyelembe vette a jogsértés súlyát, fogyasztókra gyakorolt hatását, gyakoriságát, a jogsértő díjak és tranzakciók számát, illetve az azokkal sújtott fogyasztói kör nagyságát is.

A hitelintézeteket a tömeges bírságolás váratlanul érte, hiszen a szektor mindig kiemelt figyelmet fordít a jogszabályok és a felügyeleti elvárások betartására. Az MNB határozataiban felsorolt hét jogszabálysértési ok közül a Magyar Bankszövetség kettőt általános érvénnyel kifogásolt, hiszen a határozatok a felügyelet korábbi állásfoglalásainak is ellent mondtak. Értelmezésünk szerint az esetek többségében nem állta meg a helyét az MNB nyilvánosan

közzétett anyagaiban 6. illetve 7. pontként említett okok („korábbi díjmentes, ingyenes, 0 forintos” tranzakciót tettek fizetendővé, ami szintén új díj bevezetését jelenti” valamint „megváltoztatták a díjszámítás módját”) miatti büntetés. A büntetések, illetve az ügyfeleknek fizetendő díjvisszafizetések kapcsán több levelet írtunk az MNB illetékes alelnökének a határozatok felfüggesztését, módosítását, illetve az ügyfelek kompenzálására megszabott határidő módosítását kérve.

MNB rendelet a CRR fokozatos alkalmazását lehetővé tevő szabályokról

A Magyar Nemzeti Bank elnöke áprilisban rendeletet adott ki „A tőkekövetelményről, a valós értéken értékelt nem realizált nyereségről és veszteségről, az ezekhez kapcsolódó levonásokról és a tőkeinstrumentumokhoz kapcsolódó szerzett jogokról”. A rendelet a CRR bizonyos rendelkezéseinek fokozatos hatályba léptetését biztosítja (a legtöbb esetben alkalmazza a CRR által felajánlott könnyítéseket), s ezzel lehetőséget ad a hitelintézetek hosszabb idő alatt történő alkalmazkodására. A rendelet tervezetét az MNB a Magyar Bankszövetséggel is egyeztette, és több észrevételünket is figyelembe vette.

Adatszolgáltatás

Az európai bankközösség számára - beleértve a hazai hitelintézeteket is - nagy kihívást jelent az alapvetően megváltozó tőkekövetelmény szabályozás. A tőkekövetelmény rendeletben (CRR) foglaltak teljesítését egyre jobban akadályozza, hogy a kapcsolódó szabályozási, illetve végrehajtási technikai szttenderdek¹ véglegesítése az Európai Bizottság szintjén elakadt. Nem tudható, hogy a véglegesítésig milyen változtatások várhatók még és ezért a nagyobb informatikai fejlesztéssel járó folyamatnak a határidőre történő befejezése is bizonytalan.

A hazai felügyeleti hatóság a korábbi konzultációkon az új adatszolgáltatások teljesítésére vonatkozó határidőket mindvégig az európai szabályozás szerint jelölte meg. Ugyanakkor az MNB februárban - nagyon rövid felkészülési időt hagyva - határozattal rendkívüli adatszolgáltatást írt elő több hitelintézet számára a 2014. január 1-től életbe lépett európai tőkekövetelmény irányelvre építve - egy nemzeti szinten meghatározott táblaszerkezetben (CAX táblák). Az adatszolgáltatás előírásának feltételeit és a teljesítés határidejét egyaránt vitatva kértük az MNB-t, hogy vegye figyelembe az európai szintű adatszolgáltatást érintő szabályozási körülményeket, a folyamatban lévő felkészülést, mert több tagbankunknál problémát okoz a követelmény teljesítése a sok bizonytalan körülmény miatt. Továbbá kértük, hogy tegyék közzé azokat az előírásokat is, amelyek tekintetében nemzeti szintre rendelték a döntést és az európai határidőket figyelembe véve módosítsák az adatbekérést. A Bankszövetség jelzésére a jegybank azt válaszolta, hogy az érintett hitelintézetek felé a határozattal előírt kötelezettségre nem adhat általánosan érvényes megoldást, de egyedi kérelemmel és indoklással fordulhatnak a jegybankhoz és az MNB a kérelmeket elbírálvá hozza majd meg döntését.

A negyedév során egy másik rendkívüli adatszolgáltatás miatt is a jegybankhoz fordultunk határidő hosszabbítást kérve, mert nagyon rövid felkészülési idő alatt kellett volna az elmúlt évről a tranzakciós illetékhöz kapcsolódóan pénzforgalmi jelentést küldeni az egész év tranzakciós forgalmáról, a 2013-évi előíráshoz képest lényegesen részletesebb adatokkal. Az adatkérés időszakában az előző évi zárlati munkák jelentősen lefoglalták a területeket, ráadásul az adatgyűjtés módszertani leírása sem volt minden tekintetben egyértelmű és

¹ Regulatory Technical Standard (RTS), Implementing Technical Standard (ITS)

informatikai fejlesztések is szükségessé váltak. Minderre tekintettel - a Bankszövetség kérésének eleget téve - az MNB egy hónappal meghosszabbította az adatszolgáltatás határidejét.

VII. Pénzforgalom

Bankkártyával kapcsolatos fejlemények

A kétszeri ingyenes készpénzfelvétel: a nyilatkozat nyilvántartó rendszer jogszabályi kidolgoása

A pénzforgalmi törvény módosítása értelmében a fogyasztók egy nyilatkozattal jogosultak igényelni a havi első két készpénzfelvétel ingyenességét legfeljebb 150 ezer forint erejéig. Az ingyenesség egy fizetési számla tekintetében gyakorolható, ezért ennek ellenőrzésére, hogy a fogyasztó valóban csak egy banknál igényelte ezt a lehetőséget, a törvény egy központi nyilvántartás létrehozatalát írta elő. Ezt a központi nyilvántartást a BISZ Zrt. fogja működtetni. Szeptembertől indul a tesztelés, decembertől pedig az üzemszerű működés. Fontos változás, hogy változik az igénylés működési elve: több, egymást követő nyilatkozat esetén jelenleg a régebbi az irányadó, decembertől az új nyilatkozat leadása felülírja a régit, azaz a fogyasztó mentesülni fog attól, hogy a korábbi nyilatkozatát visszavonja, mivel ez az új nyilatkozat megtételével a régi automatikusan törlődni fog.

A BISZ közreműködésével megkezdtuk a felkészülést a nyilvántartás felállítására és adatokkal való feltöltésére, továbbá kezdeményeztük a rendszer működéséhez szükséges törvényt módosításokat.

Ami magát a fogyasztói jogként definiált kétszeres ingyenes készpénzfelvételt illeti: sikerült tisztázni a kártyalimiteket, illetve ATM-limiteket beállításának kérdését: ezek a limitek ugyanis egyrészt a kártyabirtokos érdekét szolgálják, hiszen illetéktelen használat esetén korlátozzák a jogosulatlanul felvett összeget, másrészt adott esetben kétségkívül a 150 ezres készpénzfelvételi lehetőség igénybe vételét is akadályozhatták. A kétszeri ingyenes készpénzfelvétel lehetőségét biztosító törvényt módosítás hatályba lépését követően a hitelintézetek minden esetben úgy állapították meg limitjeiket, hogy ügyfeleiknek lehetőségük legyen a 150 ezer forintos ingyenes készpénzfelvételi lehetőség kihasználására, kivéve, ha egy-egy ügyfelük eltérő limitbeállítást kért.

Szabályozott IC díj bevezetése

2014. január 1-jétől, az MNB „salátatörvény” részeként - a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény módosításával - hatályba lépett a magyarországi bankkártyák belföldi fizetési műveleteire, az ún. domestic felhasználására vonatkozóan a bankközi jutalékok (IC díjak) szabályozása. A jutalék összege betétkártyáknál maximum 0,2 hitelkártyák esetén maximum 0,3 százalék lehet. A szabályozás mértékében és ütemezésében is példa nélküli az európai piacokon, hiszen az Európai Parlament továbbra sem fogadta el a hasonló szintekre tervezett irányelvet, illetve legalább 1 éves bevezetési időszakot ütemez az implementálásra.

A magyarországi szabályozás (Pénzforgalmi tv.) alanyai a pénzforgalmi szolgáltatók, azonban a bankközi jutalékok alkalmazását technikailag a bankkártya elszámolásokat végző bankkártya társaságok tudják megvalósítani. Emiatt a Magyar Bankszövetség januárban

hivatalos megkereséssel fordult mindkét meghatározó kártyatársaság felé, hogy megerősítést kapjunk a törvény rendelkezéseinek a kártyatársaságok általi alkalmazásáról, megfelelő implementálásáról. Emellett a Bankkártya Munkacsoport döntése alapján állásfoglalás kéréssel fordultunk a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz, hogy egyértelmű iránymutatást kapjunk a törvényben külön nem nevesített, ún. prepaid bankkártyák IC díj tekintetében való besorolásáról. (A prepaid bankkártyák magyarországi állománya az MNB 2012 év végi statisztikája alapján 4033 darabot tett ki.)

Konzultáció az MNB bankjegyrendeletének módosításáról

Miután az MNB jelezte, hogy módosítani kívánja a készpénzforgalom alaprendeleteit, először az MNB szakértőivel folytatott konzultáción, majd a Készpénz munkacsoport keretében is megvitatásra kerültek a tervezett változások.

A bankjegyek gépi feldolgozottságának tervezett további növelése találkozott a banki érdekekkel, ugyanakkor kifogásoltuk a bankoknál levő bankjegyfeldolgozó gépek karbantartásához kapcsolódó túlzott adminisztrációt, illetve a gépek beszállítóitól való függőség növelését. Tudomásul vettük, hogy a bankok ingyenesen kötelesek beváltani a bevont bankjegyeket ugyanolyan címletű érvényesekre, de például egy bevont bankjeggyel történő betéti befizetéskor, vagy címletváltáskor - amely műveletek a legtöbb banknál díjkötelesek – nem várható el az ingyenesség.

A legtöbb problémát a katasztrófa tervek tervezett szabályozása okozta:

- A bankfióki pénztárak esetében, a rendkívüli helyzetre kidolgozott intézkedések nehezen szakíthatók el a bankfiókra előírt, s a Felügyelet által már korábban is bekért katasztrófatervtől.
- A pénzfeldolgozó/szállító cégek kiesése miatti, bankfióki ATM-ekre vonatkozó rendkívüli intézkedések is értelmezési kérdéseket vetnek fel. E cégek kiesésekor a bankfiókban sincs pénz, tehát a fióki dolgozók sem tudják mivel megtölteni a fiók falában található ATM-eket, viszont ha a jegybank lép ideiglenesen e cégek helyére, s biztosítja a rendkívüli készpénzellátást, akkor az ATM-ek helyett a fiókban is kiszolgálják az ügyfeleket (az idegen, kártyás ügyfeleket POS segítségével).

A rendeletek nyilvános konzultációja – amelyhez a Bankszövetség írásos véleményt ad - a jelentés írásakor még folyamatban van.

Alapszámla önszabályozás módosítása, alapszámla és bankváltási statisztika

Unió ajánlás nyomán 2012-ben bocsátotta ki az Elnökség 1/2012. számú Ajánlását az alapszintű szolgáltatásokat nyújtó lakossági fizetési számlákról. Az időközben bekövetkezett jogszabályi és egyéb változások indokoltá tették az ajánlás felülvizsgálatát, különös tekintettel arra az előírásra, amely az alapszámlaként megjelölt számlakonstrukció díját maximálta. Az alapszámlához kapcsolódó szolgáltatásokat is időszerű volt áttekinteni, mivel a havi kétszeres, akár idegen ATM-ből történő ingyenes készpénzfelvétel lehetősége értelmetlenné tette például az alapszámlához kapcsolódó havi egyszeri, saját ATM-ből, illetve bankfiókból történő készpénzfelvételt. Az alapszámla havi díjának maximumát a mindenkor minimálbér évesített bruttó összegének 1,1%-ában – kivételesen, bizonyos intenzív számlahasználatra tekintettel adott díjkedvezmény esetében 1,5%-ában – rögzítettük a korábbi 1% helyett. Ez az emelés azonban csak elméletben jelent magasabb díjat, hiszen a bizonyos, könnyen teljesíthető számlahasználati feltételekhez kötött díjkedvezményekkel a ténylegesen fizetendő díj a lehetséges maximumnál valójában jóval alacsonyabb.

A bekért adatok szerint 2013-ban összesen 60.400 alapszámlát nyitottak az ügyfelek, köztük 1.600 nem magyar uniós polgár. Ez a szám lényegesen meghaladja az induló 2012-es év megfelelő adatait. (21.520 számlanyitás, amelyből 660 a nem magyar uniós polgár.)

A szintén bankszövetségi önszabályozás (6/2009. ajánlás) keretében bevezetett egyszerűsített bankváltási lehetőséggel élve 2013-ban összesen 4.300 ügyfél kezdeményezett bankváltást, amelyből 2.700 zárult le sikeresen. Ezen adatok lényegében azonosak az előző évvel.

SEPA² események

A Magyar SEPA Egyesület tevékenységének a lezárását követően 2014 januárjától az MBSZ keretein belül a SEPA munkabizottság, illetve - megerősített mandátummal - a SEPA munkabizottság munkacsoportjai is megkezdték működésüket.

A *SEPA Fizetési Módo*k (SFM) munkacsoport:

- Foglalkozott a SEPA Direct Debit modell (SDD) kapcsán a CI (Creditor Identifier), azaz a beszedőazonosító kódok kiadásával és nyilvántartásával. A SEPA beszedést hazai vállalkozások is alkalmazhatják beszedőként, amelyhez a CI kódra van szükségük. Kiadásuknak nem előfeltétele az SDD modellhez történő csatlakozás, meghatározásukra bármely hazai pénzforgalmi szolgáltató jogosult. Magyarországon a CI a csoportos beszedő azonosítóra épül. Az azonosítót a vállalkozás számlavezető bankja határozza meg, és bejelenti a GIRO Zrt-nek, amely nyilvántartásba veszi és közzé teszi.
- A Pénzforgalmi munkacsoporttal együttműködve nemzeti szintű választ dolgozott ki és küldött meg az EPC részére a SEPA átutalási modellhez tartozó csalás (fraud) esetére szóló visszahívási (recall) művelet kapcsán kapott kérdőívre.
- Előkészületeket tett a Bankszövetséggel az „IBAN only nyilvántartás” létrehozására. (Az a cél 2016 után, hogy az euro fizetésekkor elegendő legyen a fizető fél részéről bankjának a kedvezményezett számlaszámának megadása, a BIC kódot pedig már ne kelljen explicit megadni, mivel az a fizető fél által közölt IBAN-ból a megfelelően kialakított nyilvántartásból hozzárendelhető.)

Az *XML számlakivonat* munkacsoport is megerősített mandátummal és kibővült tagsággal kezdte meg a számlakivonat szabvány kidolgozásának utolsó fázisát, a publikálható változat elkészítését.

Elindította tevékenységét a SEPA fizetési modellekhez történő csatlakozás támogatására felállított NASO³. is. Az időszak folyamán több pénzforgalmi kulcs-szereplő részéről érkezett előzetes megkeresés és információkérés a csatlakozási folyamattal általában, és konkrétan az év folyamán esedékes tényleges, a SEPA átutalási modellhez történő csatlakozással kapcsolatban. A megkeresésekre a szükséges eljárási és dokumentáció benyújtási felvilágosításokat megadta a munkacsoport.

CLS (Continuous Linked Settlement)

Az MNB felkérésére a Bankszövetség aktívan közreműködik a 2015 áprilisában befejezni tervezett *CLS program*ban. A program célja a *forintnak*, mint devizának a CLS Bank által

² Single Euro Payment Area: egységes euró fizetési övezet

³ National Adherence Support Organisation: a nemzeti csatlakozást támogató szervezet

biztosított, folyamatosan kapcsolt kiegyenlítési rendszerbe történő bevezetése, azért hogy a hazai bankok kiküszöbölhessék deviza ügyleteik kiegyenlítési kockázatát. A CLS által alkalmazott teljesítési módszer a „fizetés - fizetés ellenében” (PvP) keretében lebonyolított FX ügyletek jelenleg 17 devizában folynak, amely körbe közel azonos időben csatlakozhat a forint is olyan más új devizákkal, mint az orosz rubel és a kínai renminbi. A rendszer az FX tranzakciókat véglegesen és visszavonhatatlanul számolja el. Ehhez a CLS Bank az egyes valutákat kibocsátó központi bankok valós idejű bruttó elszámolási rendszereiben nyit számlákat, illetve rendelkezik e valutánemekben számlákkal, míg a központi bankok a CLS-nél rendelkeznek egy több-devizás számlával. Az adott napra beadott FX ügyleteket a CLS sokoldalú nettósítással teljesíti, azaz számolja el.

A csatlakozás céljából az első negyedévben két fórum megszervezésében, valamint az áprilisban megrendezendő workshop előkészítésében vettünk részt, folyamatos információcsatornát biztosítva és mozgósítva tagbankjaink érintett treasury és back office vezetőit és munkatársaikat.

VIII. Adózás, számvitel

Adózással kapcsolatos kérdések

2014-től lehetővé vált a - személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 67/B §-a alatt szabályozott - Tartós Befektetési Szerződésben (TBSZ) kezelt megtakarítások megszakítás nélküli, jogfolytonos áthelyezése hitelintézetek és befektetési szolgáltatók között. Az év elején tagbanki adó- és üzleti szakértők körében több alkalommal egyeztetettünk a **TBSZ áthelyezése** kapcsán felmerülő kérdésekről. Az egyeztetésbe a Befektetési Szolgáltatók Szövetségét is bevontuk. Az egyeztetések során folyamategyszerűsítési szándékkal megszületett egy - az adóelszámolásnál lényeges információkat felsoroló - áthelyezési nyomtatvány, amely a szolgáltatók számára alternatív megoldást nyújtott az áthelyezésnél előforduló bizonytalanságból fellépő adathiányra, illetve az adókockázatra. Az ajánlott nyomtatványforma mellett hivatalos állásfoglalást is kértünk a törvénymódosítást előkészítő Nemzetgazdasági Minisztériumtól. Az állásfoglalás kérés a folyamatban részt vevő három fél (átadó és a fogadó szolgáltató, illetve az ügyfél) felelősségére, feladataira tért ki, és több elszámolás technikai kérdést is érintett.

A másik meghatározó feladat a **magánszemélyek hiteltörlesztését könnyítő munkáltatói törlesztési-támogatáshoz** kapcsolódó eljárásra, s ezen belül alapvetően a hitelintézeteknek szánt szerepnek a meghatározására vonatkozott. 2014-től a személyi jövedelemadó törvény adómentesen biztosít munkáltatói juttatást hiteltörlesztésre. Az így adható támogatás részleteinek szabályozása és a kapcsolódó eljárási szabály az összetettsége miatt külön NGM rendeletbe került. A rendelet tartalmáról bankos üzleti és adóterületi vezetőkkel, illetve a minisztérium illetékes munkatársával több alkalommal is egyeztetettünk. Hitelintézeti oldalról fontos szempont volt, hogy a bankok eltérő hitelkezelő rendszereit figyelembe véve a lehető legkisebb költség és adminisztrációs teher mellett kivitelezhető megoldás szülessen, valamint, hogy a feladatok és a felelőségek mindhárom oldalon (azaz a munkáltató, a munkavállaló és a szolgáltatást végző hitelintézet oldalán is) egyértelműek legyenek.

Az NGM rendelet 2014. április első napjaiban jelent meg és előírásai az év elejétől történt hiteltörlesztésekre is alkalmazhatók.

A fentiek mellett az év első részében minisztériumi állásfoglalást kértünk még a jegybanki növekedési hitelprogrammal (NHP) összefüggésben a **szokásos piaci ár** meghatározásáról

szóló nyilvántartási, dokumentálási kötelezettségről, amely a hitelintézetet és a pénzügyi lízinget nyújtó kapcsolt vállalkozása közti ügyleteket érinti.

Számviteli folyamatok

2013-ban a Nemzetgazdasági Minisztérium tárgyalásokat kezdett annak az előkészítésére, hogy bizonyos társaságok egyedi beszámolóikat kizárólag a nemzetközi pénzügyi beszámolási sztenderdek (IFRS) szerint készíthessék el. A program kapcsán 2014. március elején ismét találkoztak az érintett intézmények és szakmai szervezetek képviselői. Az MNB korábban még nem nyilatkozott arról, hogy mit gondol a leginkább érintett pénzügyi ágazat IFRS áttéréséről. A megbeszélésen a jegybank képviselője tájékoztatta a résztvevőket arról, hogy az MNB elképzelése szerint a hitelintézeteknek 2017. január 1-jével lenne kötelező áttérni az IFRS-ek szerint készített egyedi beszámolókra; az azt megelőző választható alkalmazást (amelyet a Bankszövetség a tagság körében történt felmérés alapján javaslatként terjesztett elő) ugyanakkor nem támogatják. Elképzelhetőnek tartják, hogy a 2017. évi – az egész hitelintézeti szektort érintő – kötelező bevezetésekor bizonyos esetekben, egyedi elbírálás alapján egy-egy hitelintézet felmentést kaphat. A hitelintézeti szektor képviselői jelezték, hogy nem látják értelmét 2017. előtt a választható áttérésnek, amennyiben a felügyeleti szabályozás miatt a nemzeti szinten előírt adatszolgáltatásokban továbbra is a magyar számviteli szabályok szerinti jelentésre lesznek kötelezettek.

Az NGM képviselője kiemelte, hogy kormányzati oldalon még nincs végleges ütemterv és döntés, folynak és szükségesek még további egyeztetések, hogy egy közös, minden érdekelt számára elfogadható kompromisszumos megoldás szülessen. A bevezetési ütemtervről szóló döntés 2014. második felében – valószínűleg kormányhatározat formájában – kerül majd nyilvánosságra. Addig is a munkacsoportok szintjén folytatódik az egyeztetés: a *társterületek munkacsoport* felméri, hogy hogyan lehet a kapcsolódó területeket, a jogi szabályozást összehangolni, a *szakképzéssel foglalkozó* pedig az IFRS szakemberképzés kérdéseit és a lehetséges megoldásokat egyezteti.

IX. Bankbiztonság

A januári robbantás

2014. január 13-án hétfőn hajnali negyed öt körül ismeretlen motoros támadó robbanószert helyezett el a CIB Bank Budapest XIII. kerület. Lehet út 70-72. szám alatti fiókja előtt, mely pár perccel később felrobbant. A robbanás következtében a CIB fiókja használatra alkalmatlanná vált. A detonációban további két bank (Budapest Bank, FHB) fiókjaiban jelentősebb kár keletkezett, míg két további bank (Erste, Unicredit) környékbeli fiókja is érintett volt, jelentősebb károk nélkül. Szerencsés körülmény, hogy személyi sérülés nem történt, az érintett épület statikailag nem sérült, továbbá a környező lakóépületben, a teremgarázsban jelentős károk nem keletkeztek.

A Humán és Fizikai Biztonsági Munkacsoport, a rendőrség képviselőivel kiegészítve, a robbantás napján összeült, áttekintette a robbantás ismert körülményeit és a lehetséges védelmi intézkedéseket. Az elkövető személye a mai napig ismeretlen.

Új, ügyfélforgalom gátló devizahiteles demonstrációk

A Bankszövetség részére februárban küldött, a tartósan késedelmes jelzáloghitelek miatti végrehajtások felfüggesztését kérő levelére hivatkozva a VÉSZ-hez kapcsolódó GYŐZ

mozgalom a választások utánra időzítetten egy új típusú, ügyfélforgalmat lassító, akadályozó demonstrációfajtát hirdetett meg a sajtón keresztül. Ennek lényege, hogy a demonstrálók tömegesen, az ügyintézés látszatát keltve a banki ügyintézőket folyamatos kérdezőssel feltartva próbálják megbénítani egy-egy bankfiók működését.

X. Bankszövetségi fejlemények

A banki képzések standardizálása - Kérdőív a bankok által elfogadott, szervezett képzések felmérésére

A 2013-ban létrehozott Képzési és Oktatási Munkacsoport egyik feladatuként jelölte ki egy olyan, a bankszektorban egységes képzési követelményrendszer megfogalmazását és felállítását, mely a fióki dolgozók alapképzésének, illetve a frissen belépők oktatásának az alapját képezheti. A fenti célból a jelenlegi gyakorlatok, valamint a sztenderdizálással kapcsolatos elvárások összegzésére a Budapest Bank szervezésében 2014. februárban egy kérdőív összeállítására került sor, melyet a tagintézmények március közepéig nagy számban kitöltöttek. A kérdőívek kiértékelését a Bankárképző Központ végzi, melyről az április végi ülésen számol be a munkacsoportnak. Az ülésen várhatóan döntés születik a sztenderdizálható témakörökről és az egységesítés elveiről, irányairól.

Kommunikáció

A Magyar Bankszövetség intenzív sajtóérdeklődést és folyamatos média megkereséseket kezelt 2014 első negyedévében. A 3 hónapos időszak alatt 414 alkalommal szerepeltünk az online sajtóban, ezt követte a nyomtatott megjelenések száma körülbelül 300 esetben, és az elektronikus médiumokban való szereplés, hozzávetőleg 170 alkalommal. Összességében a teljes negyedév folyamán több mint 880 megjelenéssel, illetve említéssel szerepeltünk a magyarországi médiumokban. A közvélemény és a média érdeklődése a következő fontosabb kérdésekre összpontosult:

- A kétszeri ingyenes készpénzfelvétel biztosításával kapcsolatos feladatok (nyilatkozatok előkészítése, befogadása, ügyfél tájékoztatás, ATM-ek felkészítése, limitek kezelése) jelentős operációs és kommunikációs munkát eredményeztek.
- A bankszektor 2013-as eredményeivel kapcsolatban sajtóreggeli keretében tájékoztattuk a gazdasági szakújságírókat az eredmény tételekkel kapcsolatban mérlegelendő, szakmai észrevételeinkről – melyek más szempontból is bemutatják a nyereségesnek kikiáltott bankszektor helyzetét, és alapvetően befolyásolhatják a szektor megítélését.
- A devizahitelezés kérdései, illetve annak kezelése – így a szakmai szervezetek álláspontjai, valamint az árfolyamgát rendszere – továbbra is kiemelt témaként jelentek meg.
- Márciusban a Magyar Nemzeti Bank felügyeleti területe megdöbbentő lépéssel 35 hitelintézetet érintő büntetési határozatot adott ki és publikált egy időpontban. A Magyar Bankszövetség azonnal közzétette a témával kapcsolatos reakcióját és érintett tagjainak első álláspontját.
- A pénzügyi tranzakciós illeték illetve ennek kihatása a banki költségekre szintén tartós figyelmet és folyamatos megkereséseket generáltak.

A negyedév során a Magyar Bankszövetség két esetben adott ki sajtóközleményt az aktuális kérdésekről: az ATM pénzfelvételi limittel, illetve a pénzforgalmi csalási kísérletekkel kapcsolatban.

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS:

SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET - EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ

I. Globális szabályozás

I.1 Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB⁴)

Az FSB a G-20 jegybankelnökök és pénzügyminiszterek február 22-23-án Sydney-ben tartott találkozója előtt, illetve március végi ülésén is megjelölte 2014 évi tevékenységének a legfontosabb céljait.

Elsőként be kívánják fejezni a szabályozási reform még megmaradt feladatait. A program négy elemet tartalmazott:

- a pénzügyi intézmények stabilitásának, alkalmazkodó képességének a megerősítése,
- a túl nagy, hogy veszni hagyják (too big to fail) probléma megoldása,
- az árnyék bankrendszer átláthatóvá tétele, és rugalmas piaci alapú finanszírozásának a megteremtése,
- a derivatív piacok biztonságosabbá tétele.

Másodikként - a szabályozási reform befejeztével - együtt kell kialakítani, hogy a G20 államok hogyan tudják közösen szabályozni és felügyelni a globális pénzügyi rendszert a kölcsönös biztonság és bizalom alapján annak érdekében, hogy teljes mértékben realizálni tudják a rendszer nyitottságából és integráltságából származó előnyöket. Ehhez négy területen szükséges a G20 országok elkötelezettsége:

- Ki kell alakítani a rendszerszempontról fontos globális intézmények kezelésének a globális sztenderdjeit (felügyelet, válságkezelés).
- A határon átnyúló problémák megoldására a „tényleges hatás alapú” (outcomes-based) megközelítést kell alkalmazni (megengedhetők a szabályozási eltérések, ha azok hasonló eredményre vezetnek).
- A csoport vizsgálatok és a hatástanulmányok alapján biztosítani kell a jónak bizonyuló sztenderdek konzisztens alkalmazását, illetve finomítani/módosítani kell azokat a szabályokat, amelyek nem szándékolt hatásokkal járnak.
- Erősíteni kell az együttműködést az olyan intézkedések elkerülésére, amelyek a globális rendszer széttöredezéséhez vezethetnek.

Az FSB az első negyedéves tevékenységéből az alábbiak érdemesek a kiemelésre:

- Konzultációs dokumentum közreadása a nem-bank nem-biztosító rendszerszempontról fontos globális pénzügyi intézmények beazonosításának a módszertanáról.
- Megvalósíthatósági tanulmány publikálása az OTC derivatívákra vonatkozó adatok összesítésének a módszereiről.
- Az FX benchmark-ok felülvizsgálatára irányuló munka megkezdése.

⁴ Financial Stability Board: a pénzügyi szabályalkotás egyik legfontosabb nemzetközi testülete

1.2 Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS⁵)

1.2.1 Bazel III szabályozás

2014 januárjában - a Bazel III szabályozási csomag befejező lépéseként - a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság közreadta az áttételi rátával és a likviditásszabályozással kapcsolatos javított dokumentumait.

1.2.1.1 Áttételi ráta

Az áttételi ráta a kockázat érzékeny szabályozási kereteket kiegészítő mérőszám. Számlálójában a közönséges részvénytőke (tier 1 capital), míg nevezőjében a teljes kitettség szerepel, s értékének el kell érnie a 3%-ot. A Bizottság folyamatosan (féléves bázison) nyomon követi a banki adatokat annak értékelésére, hogy a 3%-os érték a teljes üzleti ciklusban és a különböző üzleti modellek esetén megfelelő-e. Az áttételi rátára vonatkozó szabályozás az alábbi pontokon módosult a 2013. júniusi javaslatokhoz képest:

- Az értékpapír műveletek tartalmazzák a repo és a fordított repo tranzakciókat. A szabályozás bizonyos feltételek mellett megengedi az azonos partnerrel szembeni műveletek nettósítását, s ezzel a kitettség csökkentését.
- A mérlegen kívüli tételek konvertálásánál a korábban javasolt 100% helyett a hitel kockázat sztenderd módszerrel történő számításakor alkalmazott értékeket lehet alkalmazni, 10%-os alsó korláttal.
- Bizonyos feltételek teljesülése esetén az áttételi ráta számításához a derivatív kitettségek csökkenthetők a változó készpénz letétekkel.
- A kettős számbavétel elkerülése érdekében a klíring tagok központi szerződő féllel szembeni kitettségei bizonyos feltételek mellett figyelmen kívül hagyhatók.
- A hitelderivatívák esetében a beszámítandó tényleges névérték a maximális veszteségértékkel felülről korlátozható.

Az áttételi ráta összetevőire vonatkozó adatokat a bankoknak már jelenteniük kell az illetékes nemzeti felügyeleti hatóságoknak és 2015 januártól nyilvánosságra is kell hozniuk. A Bizottság 2017-ben véglegesíti a követelményeket és azok 2018-tól válnak az első pillér részévé. A Bizottság azt is nyomon követi, hogy a nemzeti számviteli szabványok különbsége mennyiben gyakorol lényeges (materiális) hatást az áttételi rátára.

1.2.1.2 Likviditás fedezeti ráta (LCR⁶)

2013 januárjában a Bázeli Bizottság irányító testülete (GHOS⁷) megegyezett az LCR végső formájáról, s egyidejűleg felkérte a Bizottságot, hogy dolgozza ki a rövid távú likviditás szabályozás részleteit. A Bizottság a munkálatok befejeztével 2014 januárjában három dokumentumot publikált:

- Az LCR-re vonatkozó nyilvánosságra hozatali követelményeket, melyek javítják a likviditási előírások transzparenciáját és erősítik a piaci elvet. A Bazel III egyezménynek megfelelően a nyilvánosságra hozatali előírásokat a nemzeti felügyeletiek léptetik hatályba, s a bankoknak a 2015. január 1-ét követő első jelentési periódusban kell megfelelniük.
- A likviditás piaci alapú indikátoraira vonatkozó felügyeleti útmutatót. A dokumentum célja, hogy segítséget nyújtson a felügyeletnek a banki eszközök likviditási sajátosságainak

⁵ Basel Committee on Banking Supervision

⁶ Liquidity Coverage Ratio

⁷ Governors and Heads of Supervisions: a jegybank elnökök és a felügyeleti vezetők grémiuma

(profiljának) a megítéléséhez, illetve hogy elősegítse a jó minőségű likvid eszközök (HQLA⁸) besorolásának az egyes joghatóságok közötti nagyobb konzisztenciáját. Az útmutató nem változtat a HQLA definícióján, hanem iránymutatást ad annak az eldöntéséhez, hogy egy eszköz megfelelően likvid-e ahhoz, hogy figyelembe lehessen venni az LCR számításánál.

- Végül kiegészítette a 2013. januári dokumentumot, bevezetve a *korlátozott használatú leszerződött likviditási hitelkeret (RCLFs⁹)* fogalmát, hogy szélesebb körben felhasználhatóvá tegye a jegybankok által biztosított eszközöket. A leszerződött likviditási hitelkereteket az LCR számításnál eddig csak azokban a joghatóságokban alkalmazták, amelyekben nem volt elégséges HQLA a bankrendszer likviditási szükségleteinek a lefedésére. A Bizottság egyetértett abban, hogy egy sor feltétel teljesülése esetén, bizonyos korlátozásokkal valamennyi joghatóság alkalmazhatja a CLF korlátozott felhasználású változatát. Az erről való döntés a nemzeti diszkréciós körbe tartozik, a jegybankok számára nem kötelező az ilyen hitelkeretek biztosítása. A korlátozó feltételek bevezetésével az volt a Bizottság célja, hogy normál időkben limitálják az RCLF használatát, s a bankok maguk gondoskodjanak a likviditási sokkok kivédésére szolgáló likvid eszközökről és a központi bank csak végső hitelező szerepben lépjen fel. Ugyanakkor stresszes időszakokban lazítani lehet ezen a követelményen, különben nem áll rendelkezésre elégséges mennyiségű HQLA.

1.2.1.3 Nettó stabil finanszírozási mutató (NSFR¹⁰)

A GHOS a nettó stabil finanszírozási mutatóra vonatkozó korábbi javaslatot is módosította, és április 11-i határidővel konzultációra bocsátotta. Az NSFR korlátozza a nagybani, rövid lejáratú forrásokra alapozó finanszírozást, ösztönzi a finanszírozási kockázat mérlegen belüli és kívüli források közötti jobb megosztását és támogatja a finanszírozás stabilitását. Az NSFR módosítása során csökkenteni kívánták a finanszírozási stabilitás mérésekor jelentkező szakadékhatast (cliff effects), javították az LCR szabályozással való összhangot, és változtattak a kalibráción, hogy nagyobb súly essen a rövid távú, potenciálisan volatilis finanszírozási forrásokra. A Bázeli Bizottság elnöke szerint az NSFR szabályozás segít a kevésbé stabil finanszírozási szerkezetek felismerésében és - anélkül, hogy szükségtelenül korlátozná a bankszektor lejáratú transzformációban betöltött hagyományos szerepét - arra ösztönzi a bankokat, hogy robosztusabb finanszírozási profilt alakítsanak ki.

1.2.2 A Bázel III monitoring eredményei

A Bizottság 2012 áprilisa óta félévenként - immár ötödik alkalommal - hozza nyilvánosságra a Bázel III egyezmény piaci hatásokat vizsgáló monitoring jelentését. A vizsgálatban 102 darab 3 milliárd eurónál nagyobb Tier 1 tőkéjű nagybank (Group 1 bankok) és 125 további bank (Group 2 bankok) szerepelt. A 2013. június 30-i adatokon alapuló felmérés során a Bázel III egyezmény teljes körű bevezetésével számoltak, az átmeneti rendelkezéseket nem vették figyelembe, s a banki alkalmazkodásra vonatkozóan sem éltek különböző feltételezésekkel. Így a vizsgálat eredményei nem összehasonlíthatók az iparági becslésekkel. A 2013. júniusi adatok csökkenő tőkehiányt mutatnak, a Group 1 bankoknál 57,5 milliárd tőke hiányzott a 7%-os Tier1 tőke szint eléréséhez, míg 2012 decemberében a hiány még 115 milliárd euró volt. Ugyanakkor a közönséges részvénytőke 4,5%-os szintje eléréséhez mért hiány 1,1 milliárd euróval, 3 milliárd euróra nőtt. (Összehasonlításként a Group 1 bankok adózás utáni éves profitja 456 milliárd euró volt.)

⁸ high-quality liquid assets

⁹ Restricted-use committed liquidity facilities

¹⁰ Net Stable Funding Ratio

A 4,5%-os tőke megfelelési mutatóhoz képest a Group 2 bankok tőkehiánya 12,4 milliárd euró, 7%-os CET1 mutató eléréséhez 27,7 milliárd euró volt, ami az előző periódushoz képest a hiány 1,0 illetve 2,1 milliárd eurós növekedését jelenti. (Ebben a csoportban az adózás utáni profit 26 milliárd euró volt.)

Az átlagos tőke megfelelési mutató a Group 1 bankok esetében 9,5%, a Group 2 bankoknál 9,1% volt.

Az LCR mutatót 2015 januárjától fokozatosan kell alkalmazni, 2019-től teljesítve a 100%-os célszintet. A Group 1-nél az LCR mutatók súlyozott átlaga 114 % volt, s még csökkent is a félévvel korábbi 119%-os értékhez képest. A Group 2 bankoknál a súlyozott átlag 126%-ról, 132 %-ra emelkedett. Az összes mintában szereplő bank 72 százaléka érte el a 100%-os célértéket, 91 százalékuk pedig a 2015-ben érvényes 60%-os értéket.

Az NSFR mutatók módosítása miatt a jelentés nem közölt a hosszú távú likviditási mutatóra vonatkozó adatokat.

Az(EBA¹¹) által közölt adatok szerint az európai bankok valamivel rosszabb képet mutattak: a 43 Group 1 bank tőke megfelelési mutatója 9,1%-os volt, és csak 58,5 százalékuk érte el a 100%-os LCR mutatót.

1.2.3 A BCBS további, első negyedéves dokumentumai

A fentiekén túl a negyedév során a BCBS az alábbi témakörökben tett közzé dokumentumokat:

- A pénzmosáshoz és a terrorizmus finanszírozásához kapcsolódó kockázatok megfelelő kezelése,
- A felügyeleti kollégiumok jó gyakorlataira vonatkozó elvek felülvizsgálata,
- A helyes tőke tervezési folyamat: alapvető elemek,
- Sztenderd módszer a partnerek hitelkockázatának a mérésére,
- Útmutató a bankok külső auditjához.

II. Európai szabályozás

II.1 Az Egységes Felügyeleti Mechanizmussal (SSM¹²) kapcsolatos fejlemények

II.1.1 Az Európai Központi Bank (ECB¹³) negyedéves státuszjelentése az SSM megvalósításáról

Az Egységes Felügyeleti Mechanizmus létrehozásáról szóló (1024/2013) rendelet előírja, hogy az ECB negyedévente tegyen jelentést az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a Bizottságnak az előkészítő munkálatok állásáról. Az első jelentés nem csupán egy negyedévre, hanem az SSM-re vonatkozó döntés (2012. június 29) óta eltelt időszak egészére vonatkozik, így számos az előző negyedéves jelentéseinkben szereplő információt is tartalmaz.

Az SSM felállításában fontos lépés volt a Felügyeleti Tanács (SB¹⁴) elnökének (Daniele Nouy), alelnökének (Sabine Lautenschläger, az ECB Végrehajtó Bizottságának tagja) és

¹¹ European Banking Authority: Európai Bankhatóság

¹² Single Supervisory Mechanism

¹³ European Central Bank

további négy ECB képviselőjének a kiválasztása, melyet követően az SB 2014. január 30-án megtartotta első ülését. Az SB munkáját februártól egy maximum 10 tagú Irányító Testület (SC¹⁵) támogatja (az elnök, az alelnök, további egy ECB képviselő, valamint a nemzeti hatóságok igazságos és rotációs képviselője alapján kijelölt tagok). Az ECB felügyeleti részlegét mintegy 770 főnyi - teljes munkaidős foglalkoztatottnak megfelelő - stáb alkotja majd, a pályáztatások oly módon folynak, hogy először a vezető beosztású munkatársakat alkalmazzák, akik részt vesznek beosztottjaik kiválasztásában. A felügyeleti alkalmazottak számára külön magatartási kódexet (Code of Conduct) dolgoznak ki.

Az SSM rendelet értelmében az ECB-nek egy Felülvizsgálati Testületet (Administrative Board of Review) is létre kell hoznia, amelynek feladata a felügyeleti hatáskörben eljáró ECB döntéseinek a belső adminisztratív felülvizsgálata lesz. Ez a belső, 5 tapasztalt munkatársból álló testület az érintett bank kérésére vizsgálja felül a döntéseket. A felügyeleti és a monetáris politikai funkciók megfelelő elkülönítése érdekében az ECB közvetítő testületet (mediation panel) hoz létre.

Az SSM-ben az intézmények felügyeletét a közös felügyeleti csoportok¹⁶ látják el az általános alapelveket, eljárásokat és módszertant tartalmazó Felügyeleti Kézikönyv alapján. A felügyeleti kézikönyv kitér a kockázateértékelési rendszerre, a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamatra, a helyszíni ellenőrzésekre, a felügyeleti eljárásokra és folyamatokra, valamint a nyelvi politikára. (Az ECB és a nemzeti felügyeleti hatóságok (NCAs¹⁷) közötti kommunikáció nyelve alapesetben az angol, az ECB-t valamennyi hivatalos nyelven lehet kérdezni a válaszadás angolul és a kérdező nyelvén történik.)

A negyedéves státuszjelentés részletesen foglalkozik az átfogó eszközértékelés szervezeti felépítésével; a felügyeleti adatszolgáltatási / jelentési kötelezettségek kialakításával; a felügyeleti díjfizetési keretekkel; a számítástechnikai infrastruktúrával, a vezetői információs rendszerrel; a kommunikációval, valamint az ECB felügyeleti részlegének a beszámoltathatóságával.

II.1.2 SSM keret rendelet – A Felügyeleti Tanács működésére vonatkozó eljárási szabályok

Még február elején publikálták az ECB és az NCAs közötti együttműködést szabályozó ECB keretrendelet tervezetét, amely kitér az intézmények jelentős voltának az értékelésére, valamint a jelentős, illetve a kevésbé jelentős intézmények esetében folytatandó együttműködési eljárásokra, az ECB egész rendszert ellenőrző szerepkörére. Ugyancsak a keretrendelet szabályozza a nem euró zónabeli bankuniós tagállamok hatóságaival folytatott együttműködést, az SSM nyelvhasználatát, az ECB által folytatandó felügyeleti eljárások általános alapelveit, a mikro- és a makroprudenciális feladatkörökhöz kapcsolódó eljárásrendeket, valamint a törvénysértés esetén alkalmazható adminisztratív büntetéseket. A tervezetről az ECB nyilvános konzultációt, és február 19-én nyilvános meghallgatást tartott. A keretrendelet végső változatát 2014. május 4-én hozzák nyilvánosságra.

Az Európai Bankföderáció (EBF¹⁸) igen nagy gondot fordított a keretrendelet véleményezésére, részletes, az egyes rendelkezésekre kiterjedő választ küldött az ECB-nek.

¹⁴ Supervisory Board

¹⁵ Steering Committee

¹⁶ Joint Supervisory Teams (JST)

¹⁷ National Competent Authorities

¹⁸ European Banking Federation

A felügyeleti tanács elnöke március 31-én közzétette az SB működésére vonatkozó eljárási szabályokat (rules of procedures), beleértve az irányító testület szabályait. Ez utóbbiban 5 ország felügyeleti hatósága vesz majd részt, az azonos nagyságcsoportokon belül az országok évenkénti rotációjával.

II.1.3 ECB feljegyzés az átfogó eszközértékelésről¹⁹

Az eszközértékelést (AQR²⁰ egy a Felügyeleti Tanácsnak jelentő Átfogó Értékelést Irányító Testület (CASC²¹), és egy Központi Projektirányítási Iroda (CPMO²²) vezérli. Ezt a struktúrát tükröződő valamennyi résztvevő ország felügyeleti hatóságának nemzeti irányító bizottságot és project irodát kell létrehozni. A nemzeti irányító bizottságok felelősek azért, hogy az ECB időben megkapja a legfontosabb outputokat. Az eszközértékelés végrehajtását a nemzeti projektirányítási irodák koordinálják, ellenőrzik és segítik. Elkészítik a részletes projekt terveket, rögzítik az egyes szakaszok befejezését és státuszjelentést adnak a nemzeti irányító bizottságnak és az ECB-nek.

Az érintett portfóliók kiválasztásához szükséges adatokat december végéig megadták az ECB-nek. Az eszköz minőség felülvizsgálatban érintett – legalább a kockázattal súlyozott eszközök 50%-ára kiterjedő – portfóliók bankonkénti kiválasztására február közepéig került sor. Az értékelés módszertanát az első negyedévben publikálták. A kiválasztott hitelfájlokat március közepéig gyűjtötték össze. Az ECB az értékelés eredményét és az egyes bankoknak tett javaslatokat még a felügyeleti feladatok novemberi átvételét megelőzően publikálja.

Az ECB február elején az átfogó értékelésben érintett 128 bankot is megnevezte. Köztük 4 olyan (egy máltai és három szlovák) bank van, amely a felmérésben amúgy is szereplő csoport leányvállalata. A közvetlen ECB felügyelet alá kerülő intézmények között további két máltai, 3-3 észt, finn, lett és szlovén, 4-4 görög, portugál illetve ciprusi, 5 ír, 6-6 osztrák, belga illetve luxemburgi, 7 holland, 13 francia, 15 olasz, 16 spanyol és 24 német székhelyű bank szerepel.

Az AQR kapcsán az EBF levelet írt az ECB eszközminőség értékelésért felelős igazgatójának. A levél a bankoktól kapott visszajelzések alapján leszögezte, hogy a szignifikáns bankok elkötelezettek az AQR-ben való részvétel mellett, és meg kívánják adni a kért adatokat. Az EBF az AQR-t az egységes felügyeleti és szanálási mechanizmus létrehozása lényeges lépésének tekinti. Mindemellett a bankok növekvő fenntartással fogadják a kérdőívek túlzottan részletes adatigényét. Különösen a hitel file-okat áttekintő (T4A) kitölthetőségét és hasznosságát vitatják: ez az ügyfelek ezreire vonatkozóan kér nagyszámú adatokat, köztük olyanokat, melyek jellemzően nem szerepelnek az IT rendszerekben, és olyan határidővel, amely nem összeegyeztethető az AQR-re meghatározottal. Ezért az EBF a tábla felülvizsgálatát és lényeges egyszerűsítését sürgette, amire az ECB fogadó készséget mutatott. A levél tartalma sajnálatos módon kiszivárgott és megjelent a nemzetközi gazdasági sajtóban, ezért az EBF rövid sajtónyilatkozatot adott ki, amelyben megerősítette a szektor AQR melletti elkötelezettségét.

II.2 Az Egységes Szanálási Mechanizmus (SRM²³)

¹⁹ ECB Note on the Comprehensive Assessment, February 2014

²⁰ Asset Quality Review)

²¹ Comprehensive Assessment Steering Committee

²² Central Project Management Office

²³ Single Resolution Mechanism

II.2.1 Az SRM-mel kapcsolatos viták, kompromisszum-keresés

Az EcoFin²⁴ decemberi megegyezését érintően a Parlament nem tudta elfogadni, hogy az SRM szabályozás egyes részeit ne az SRM rendelet, hanem a kormányközi egyezmények (IGAs²⁵) tartalmazzák. Véleménye szerint az Alapszerződés (114-es cikkelye) megfelelő jogi alapot biztosít ahhoz, hogy a rendelet tartalmazza az IGAs elemeit. A Parlament azt sem tartotta megfelelőnek, hogy a kormányközi megállapodásokat csak a rendelet elfogadása után írják alá. Ugyancsak elfogadhatatlan volt számára, hogy az Egységes Szanálási Alap felhasználása az IGAs alapján feltételes, és összhangban kell lennie az IGAs-ban elfogadott alapelvekkel. A képviselők a 10 éves átmeneti periódust szintén kifogásolták. Mindezek fényében az Elnökség arra törekedett, hogy az IGAs tartalmát a korábbi megegyezéshez igazodóan a minimálisra szorítsa. Az Elnökség javaslatokat várt arra vonatkozóan, hogy hogyan kezelhető a Parlament - a hitelesség szempontjából alapvetőnek tekintett - pénzügyi támasszal kapcsolatos elvárása.

Éles viták voltak a Tanács, a Bizottság és az Egységes Szanálási Testület (SRB²⁶) szanálási folyamatban betöltött szerepével, döntési jogosítványaival kapcsolatban is; az Elnökség és a Parlament a döntéshozatal egyszerűsítésére és rövidítésére törekedett. A Parlament és a Tanács álláspontja arról is különbözött, hogy a döntések jellemzően az SRB végrehajtói, vagy plenáris ülésein szülessenek, illetve hogy a döntések során milyen többségi elv érvényesüljön. Nem voltak azonosak az álláspontok a nemzeti szanálási hatóságok szanálási tervek és szanálási megoldások elfogadásában, illetve a MREL²⁷ szintjének meghatározásában játszott szerepét illetően sem; nem meglepő módon a Tanács nagyobb, a Parlament kisebb hatáskört szánt a tagállami hatóságoknak. A fentieken túl nézetkülönbség volt a csődhelyzetre vonatkozó döntés jogosultjáról, az Egységes Szanálási Alaphoz (SRF²⁸) való hozzájárulás számításáról, pontos feltöltésének rendeleti szabályozásáról, valamint a BRRD-vel való összehangolásról. Az Elnökség valamennyi kérdésben kompromisszumot keresett, de a tárgyalásokon való továbblépéshez új felhatalmazást kellett kapnia a Tanácstól.

A február 18-i sajtótájékoztató szerint a Tanács készen állt a kompromisszumra egyebek között az SRB teljes kört igénylő (plenáris) döntéseinek a szűkítésében, a küszöbök és a szavazási módozatok tekintetében, az SRB döntések - Tanács általi - felülvizsgálati lehetőségében, a döntéshozatal egyszerűsítésében és rövidítésében, a nemzeti hatóságok szerepét illetően, valamint abban, hogy az EKB döntsön a bankok csődhelyzetéről. Feltétlen volt az egyetértés abban, hogy a bankok szanálása során a bail-out-tal szemben a bail-in az irányadó. További tárgyalást tartottak szükségesnek a nemzeti befizetések közössé tételét érintően, az SRF piaci hitelfelvételének a lehetőségéről és az SRF-hez való hozzájárulás számításáról. A közlemény szerint a miniszterek a vitás kérdések ellenére eltökéltek az SRM rendelet első olvasatban történő elfogadása mellett.

II.2.2 Az EBF álláspontja

Az EBF az Európai Parlamentnek írt levelében az alábbi szempontokra hívta fel a figyelmet:

²⁴ Economic and Financial Affairs Council: közkeletűen az unió pénzügyminisztereinek a tanácsa

²⁵ intergovernmental agreements

²⁶ Single Resolution Board

²⁷ minimum requirements for own funds and eligible liabilities: a saját tőke és a bail-inbe bevonható kötelezettségek minimális szintje

²⁸ Single Resolution Fund

- Az SRM megteremtése a Bankunió alapvető építőköve. Csak az SRM-re vonatkozó megegyezés eredményezheti az euró zóna stabilitásának hosszú távú biztosítását.
- Az EBF tagjai a Parlament által javasolt „mindenkire vonatkozzon” közelítést támogatják: valamennyi SSM bank az SRB felelősségi körébe tartozzon, függetlenül attól, hogy az ECB közvetlenül, vagy közvetetten felügyeli. A kétszintű szabályozás kerülendő.
- Ha - mint az SSM esetében - kétszintű rendszert fogadnának el (azaz a nem közvetlen ECB felügyelet alá tartozó bankok a Nemzeti Szanálási Hatóságok alá tartoznának), akkor is minden esetben az SRB legyen a végső döntéshozó, ugyanúgy, ahogy felügyeleti ügyekben az ECB.
- A szanálás legfontosabb forrása a bail-in kell legyen. A bail-in használatát érintően csak minimális lehet a nemzeti diszkréció.
- Az SRF-hez valamennyi hitelintézetnek hozzá kell járulnia függetlenül ma jogi formától, vagy a különböző (betét-, vagy intézmény) védelmi alapokban való tagságtól.
- Az SRM-hez való hozzájárulás megállapításakor az arányosság és az igazságosság elvét kell alkalmazni.
- A múltbéli, nemzeti hatáskörben keletkezett, öröklött problémákat semmi esetre sem szabad európai szintre átvinni.

II.2.3 A Tanács és a Parlament március végi megegyezése

Március végén a Tanács és a Parlament megegyezésre jutott a korábban vitatott kérdésekben és biztosnak látszik, hogy az alábbi kompromisszumot az egyes tagállamok is elfogadják:

- A szanálásokkal kapcsolatban két jogforrás: az SRM rendelet és - az SRF bizonyos aspektusai tekintetében - a kormányközi egyezmények az irányadó(k).
- A felügyeletért felelős ECB (esetleg az SRB kérésére) egyedül dönt a csődhelyzet fennállásáról.
- A szanálási döntéseket a 8 tagú végrehajtói üléseken hozzák, és csak az 5 milliárd euró feletti ügyekben kell plenáris ülési (23 tagú) döntés.
- Az Egységes Szanálási Alap felépítésének az ideje 10-ről 8 évre rövidül, s gyorsul az alapok közössé tétele. (Az első évben a tagországi befizetések 40 százaléka, a másodikban 20 százaléka lesz a közös alap része, utána a közös rész évente elosztva egyenletesen emelkedik, s a nyolcadik év végére már nem lesznek tagországi szanálási alapok, csak a közös alap.) Az alap célszintje 55 milliárd euró.
- Lehetőség szerint szerződésekkel biztosítják, hogy az SRB hozzáférjen a szükséges állami pénzügyi forrásokhoz, hogy a szükséges pénzeszközök már a rendszer indulásakor is biztosítottak legyenek.
- Közvetlenül a rendelet hatályba lépését követően az SRB-nek és a résztvevő tagországoknak közös lépéseket kell tenniük, hogy megteremtsék azokat az alkalmas módszereket és módozatokat, amelyek a rendelet alkalmazásának a kezdetétől lehetővé teszik az SRF hitelfelvételét.
- A Tanácsnak csak az olyan esetekben lesz szerepe, ha a Bizottság azt kezdeményezi. A Bizottság javaslatát akkor utasíthatja el, ha az nem felel meg a közérdeknek. Azokban az esetekben is elutasítási, vagy jóváhagyási joga van, ha a szanálásban érintett összeg eléri, vagy meghaladja az Alap 5 százalékát.
- Nő az SRB ellenőrzése a nem szignifikáns intézményekkel kapcsolatos feladatokat végző a nemzeti szanálási hatóságok fölött. Az SRB figyelmeztetést adhat, ha a döntések nem felelnek meg a Rendeletnek, vagy az SRB általános iránymutatásának.

Elemzők szerint a megegyezés ellenére nem kellően tisztázott a fiskális támasz kérdése: az igénybe vehető hitelvonalnak sem a természete sem az időzítése nem világos, bár kilátásba helyezték, hogy még a hatályba lépés előtt kidolgozzák a részleteket.

A fenti megegyezés szerinti szöveget április 15-i ülésén fogadta el az Európai Parlament.

II.3 Tanácsi javaslat a betétvédelmi direktíva (DGSD²⁹) első olvasatához

A Tanács február 24-én jelentette meg a betétvédelmi direktívára vonatkozó javaslatát, melynek értelmében:

- Tovább egyszerűsítik és harmonizálják a befagyott betétek kifizetését.
- A betéteseknek befagyás esetén nem kell igénybejelentéssel élniük.
- A kifizetési határidő 2024-ig a jelenlegi 20 munkanapról 7 munkanapra rövidül.
- Az ügyfeleknek megfelelő, tárgyyszerű tájékoztatást kell kapniuk bankjuktól a betétvédelmi rendszerekről.
- Az elektronikus pénz nem tartozik a betétvédelem alá.
- Nemzeti hatáskörben dönthetnek arról, hogy az 500.000 EUR-nál kisebb éves költségvetésű önkormányzatok betétei a betétvédelem alá esnek-e.
- Kötelező lesz az alapok ex-ante finanszírozása, 10 év alatt feltöltendő, a biztosított betétek legalább 0,8%-át elérő célszinttel. Az egyes tagországok alapjai önkéntesen kölcsönözhetnek egymásnak.
- Az intézmények által fizetett díjaknak biztosított betétállománnyal és az intézmény kockázatoságával kell arányosnak lennie. A betétbiztosítási rendszereknek kockázatalapú módszertant kell alkalmazniuk, amit a felügyeleti hatóság ellenőriz. Az Európai Bankhatóság útmutatót készít a számítás módszerére.
- A betétvédelmi rendszerek folyamatos felügyelet alatt állnak és rendszeres stressz teszteket kell végre hajtaniuk.

II.4 Az Egységes Európai Szabálykönyv

II.4.1 Áttételi ráta, LCR

A Bázel III egyezmény likviditásra, illetve áttételi rátára vonatkozó, januárban publikált részletei az Európai Bizottság által elfogadott - az egységes európai szabálykönyv részét képező - delegált törvények formájában kerülnek majd át az európai szabályozásba. Ennek előkészítéseként március 10-én a Bizottság nyilvános meghallgatást tartott. A delegált törvényeket még 2014 júniusa előtt el akarják fogadni, és az uniós törvényalkotók döntése értelmében az EU bankoknak már 2018-tól teljesíteniük kell a 100%-os LCR értéket.

Az EBF és az EBIC³⁰ igen aktívan részt vett az LCR-rel kapcsolatos konzultációkban, felhívta a figyelmet a potenciális negatív hatásokra, javaslatot tett a beszámítható likvid eszközök körének a kiszélesítésére és rávilágított a bázelei szabályozástól való eltérésekre. Az áttételi rátára vonatkozó delegált törvényt illetően az EBF kifejtette, hogy nincs ok a jogszabályalkotás sietségére. A Bázel III szabályozás áttételi rátájával kapcsolatban még igen sok a nyitott kérdés, ha az európai szabályokat ezek tisztázása előtt fogadnák el, az rontaná a nemzetközi szabályozás konzisztenciáját.

II.4.2 Kilenc szabályozási technikai sztenderd bizottsági elfogadása

²⁹ Deposit Guarantee Scheme Directive

³⁰ European Banking Industry Committee: az európai pénzügyi érdekvédelmi szervezetek közös bizottsága

A tőkekövetelményt és likviditást szabályozó CRR/CRD4 több mint száz ponton adja feladatul az Európai Bankhatóságnak a részletszabályokat tartalmazó szabályozási (RTS), illetve végrehajtási technikai sztemderdek (ITS) megalkotását. A technikai sztemderdek - melyek kidolgozása az EBA, elfogadása a Bizottság feladata - az egységes európai szabálykönyv részei. Márciusban az alábbi témakörökben került sor technikai sztemderdek elfogadására:

- A proxí spread (közeliítő megoszlás) és a korlátos kisebb portfóliók meghatározása a hitel érték kiigazítási (CVA³¹) kockázat számításakor,
- A befektetőkkel, szponzorokkal, az eredeti hitelezőkkel és az értékpapírosítást keletkeztető intézményekkel (originators) szembeni követelmények meghatározása az átruházott hitelkockázati kitettségeket érintően,
- Egy intézmény hitelminőségét megfelelően tükröző - változó javadalmazási célú felhasználásra alkalmas - instrumentum osztályok meghatározása,
- Az IRB és az AMA modellek változása illetve kiterjesztése lényegességének (materiality) az értékelése,
- Az anya és fogadó hatóságok közötti információ átadás tartalmának a meghatározása,
- A piac fogalmának a definíciója,
- Az opciók nem delta kockázatának a meghatározása a piaci kockázat sztemderdizált mérésénél,
- A materiális kitettség és a kitettségi küszöbök meghatározása a kereskedési könyv speciális kockázatának belső modellel való számításánál,
- Egy intézmény fedezett kötvényének az értéke és az intézmény eszközeinek értéke közötti szoros kapcsolat tényezőinek a meghatározása.

A Parlamentnek és a Tanácsnak egy hónapja van a Bizottság által elfogadott szabályok (egyenkénti) elutasítására. (Az elutasítási határidő további két hónappal meghosszabbítható.) Ezt követően az RTS-ek megjelennek az unió hivatalos lapjában, az Official Journal-ban és a publikálást követő huszadik napon valamennyi tagországban közvetlenül hatályba lépnek.

II.5 Szerkezeti reform

Január 29-én az Európai Bizottság nyilvánosságra hozta „Az európai unió hitelintézeteinek a biztonságát javító szerkezeti intézkedésekre vonatkozó rendelet” tervezetét, s ezzel befejezte a Liikanen Bizottságban 2012-ben megkezdett munkát. A végső javaslat kulcselemei a következők:

- A rendeletet a rendszerszempontról fontos globális intézményekre és/vagy azokra a hitelintézetekre kell alkalmazni, melyeknél három egymást követő évben a mérlegfőösszeg eléri, vagy meghaladja a 30 milliárd eurót, és a kereskedési könyvben nyilvántartott tételek eléri, vagy meghaladják a 70 milliárd eurót, vagy a mérlegfőösszeg 10 százalékát. (2006-2011 adatok alapján a Bizottság 29 ilyen bankot azonosított, de a kör az újabb adatok figyelembe vételével változhat.
- A javaslat harmadik országbeli bankok fióktelepére is vonatkozik, kivéve, ha az anyaországban ekvivalens szabályozás van érvényben (ilyen lehet például az USA Volcker szabálya). Ugyanakkor nem vonatkozik az EU bankok harmadik országbeli leányaira, ha ott ekvivalens szabályozás van.

³¹ credit valuation adjustment

- A javaslat lehetőséget ad a tagállamoknak, hogy derogációt kapjanak a kereskedési tevékenységek leválasztására vonatkozó követelmények alól (nem pedig a saját tulajdonú értékpapír kereskedés tilalma alól!), ha 2014. január 29 előtt ekvivalens szabályozást fogadtak el.
- A javaslat megtiltja a bankoknak a saját számlás kereskedést, a hedge fund-ok, illetve azok szponzorai tulajdonlását és finanszírozását. A felügyeletek meglehetősen széles mérlegelési jogkört kapnak leválasztásra vonatkozó végső döntést illetően.
- Az alap (core) hitelintézet (CCI) nem rendelkezhet részesedéssel vagy szavazati joggal a kereskedési egységekben. (A felügyeletek a szövetkezetek és a takarékbankok esetében kivételt adhatnak ezen szabály alól.) Mindkét egységnek egyedi alapon eleget kell tenni a CRR/CRD4 követelményeknek és mindkét egységet egyedileg kell finanszírozni. A két egység közötti tranzakciókra alkalmazni kell a nagykockázat vállalási szabályokat, beleértve a saját tőke 200%-ának megfelelő nagykockázati limitet.

A saját számlás kereskedés tilalmát 2017. január 1-től, a leválasztásra vonatkozó előírásokat pedig 2018. július 1-től kell alkalmazni.

A rendelet tervezet megjelenése előtt az EBF elnöke levélben fordult Barroso bizottsági elnökhöz. A levél leszögezte, hogy a bankok általában támogatják a válság nyomán foganatosított szabályozási intézkedéseket, de a szerkezeti reformot – a kereskedési tevékenységek leválasztását - nem tartják szükségesnek. A leválasztás nagymértékben megváltoztatná a válság során is sikeresnek bizonyult univerzális bankmodellt, nem segítené elő a fenntartható növekedést, s összességében az ügyfelek és a társadalom számára magasabb költséggel járna. Ha a döntést hozók mégis úgy vélnék, hogy tovább kell korlátozniuk a bankok tevékenységét, akkor azt a már elfogadott új szabályok, szabályrendszer finomításával, kalibrálásával kell elérniük. Ezek az új szabályok már eddig is lényeges szerkezeti változásokat okoztak az egyes bankoknál, de az iparág egészében is.

II.6 ECON jelentés az EU pénzügyi szolgáltatási szabályozásának a koherenciájáról

Az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottsága (ECON) nyilvános konzultációt tartott az EU pénzügyi szolgáltatási szabályozásának a koherenciájáról, amelynek eredményéről készített összefoglalóját februárban hozta nyilvánosságra. Az összefoglaló főbb megállapításai a következők:

- Arra ösztönzik a következő Parlamentet, hogy vizsgálja meg a létező szabályok közötti átfedéseket, illetve azokat a területeket, melyeken potenciális torzulások vannak a tevékenység szerinti szabályozás különbségei, vagy hiányosságai miatt.
- A hatásvizsgálatoknál nagyobb figyelmet kell fordítani az új javaslatok és az érvényben lévő szabályozások közötti kölcsönhatásokra.
- Az EU Bizottságnak abból kell kiindulnia, hogy az Európai Felügyeleti Hatóságoknak (ESAs³²) a hatályba lépéstől számított 12 hónapra van szükségük az RTS-ek elkészítéséhez.
- Meg fogják vizsgálni a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó EU kodifikáció lehetséges modelljeit.
- Az Európai Bizottságnak meg kell indokolnia, hogy miért tér el az ESAs tanácsaitól.

II.7 Az EU fizetési számla irányelve

³² European Supervisory Authorities

Intenzív háromoldalú egyeztetést³³ követően, az Európai Parlament elfogadta a Fizetési számla irányelvet (Payment Account Directive (PAD)). A PAD a korábbi e tárgyban született uniós kezdeményezések, ajánlások után szigorúbb jogi kereteket szab a tagállamoknak, hogy azok érdemben lépjenek fel a folyószámlát használó lakossági ügyfelek védelmében.

A szabályozás egyrészt a társadalmi folyamatokba való integrációt kívánja elősegíteni a bankkapcsolatokkal még nem rendelkezők számára, az alapszámlához való könnyített hozzáférés által. Másrészt a folyószámla terén kívánja a versenyt javítani oly módon, hogy megkönnyíti a bankváltást, illetve a bankváltási döntéshez átláthatóbb szolgáltatási díjszerkezetet hoz létre. Az irányelv az egységes európai belső piacot célozza: egy uniós polgár elvileg bármelyik tagállamban nyithat alapszámlát, illetve az egységes tartalmú/elnevezésű folyószámla szolgáltatások díjtáblázatai alapján akár európai szinten válthat a polgár a folyószámlák kínálatából.

A irányelv tervezetének megvitatása során a banki érdekképviselők (így a Magyar Bankszövetség is) arra törekedett, hogy a szabályozás lehetőleg minél nagyobb mértékben építsen a meglévő, eredményesen működő banki önszabályozásokra és kerülje a nem reális ügyféligényeket. E törekvésünk alapvetően sikeres volt, bár néhány ponton (például az alapszámlánál az uniós szintű bankkártya használat) túlzottnak minősíthető előírások is elfogadásra kerültek. A hazai bankoknak egyedül az utólagosan - minimum évenként – elkészítendő, folyószámla használatra vonatkozó díjtáblázat összeállítása jelent majd alapvetően új feladatot.

A PAD-ot formálisan 2014 júliusában fogadja el az Európai Tanács és az újjáválasztott Európai Parlament hivatalosan is jóváhagyja majd. A várhatóan 2014. szeptemberi kihirdetést követően a tagországok két évet kapnak az irányelv nemzeti jogba ültetésére.

II.8 Az európai számlazárolási végzésről szóló rendelet előkészítése

2006-ban az Európai Bizottság kibocsátott egy zöld könyvet az Európai Unióban a bírósági ítéletek végrehajtása hatékonyságának javításáról. Ezzel elindítottak egy konzultációt a határon átnyúló adósságbehajtás kérdéséről. 2007-ben az Európai Parlament határozatot fogadott el, amelyben üdvözölte a kezdeményezést és felhívta a Bizottságot a még megoldatlan problémák feltárására és különösen a kapcsolódó hatástanulmányok kidolgozására. Ezt követően a Bizottság 2010-ben hatástanulmányt indított a kérdéssel és széleskörű meghallgatásokat tartottak a bírói ítéletek bankszámlazárolás útján történő végrehajtása kérdésében piaci szereplőkkel, KKV-kal, fogyasztókkal, bankokkal, bíróságokkal, végrehajtókkal, végrehajtási ügynökségekkel, és ügyvédi irodákkal. Az EBF ezekben a konzultációkban aktív szerepet töltött be, annak érdekében, hogy a javaslat bankokkal kapcsolatos következményei kellő figyelmet kapjanak (a bankokra háruló többletköltségek és felelősség, adatvédelmi, adattovábbítási kérdések, stb.).

2011-ben az EU Bizottság szakértői csoportot hozott létre, - amelyben az EBF is részt vett, - az általuk készített jelentés volt az alapja az európai számlazárolási végzésről szóló rendelettervezetnek. (European Account Preservation Order EAPO) Ez egy önálló eljárás lesz a már létező nemzeti végrehajtási rendszerek mellett, amely lehetővé teszi, hogy a hitelező az adós számlájának zárolását kérhesse, bizonyos esetekben már a bírósági ítélet meghozatala előtt. Egységes külön eljárásra azért van szükség, mert a bankszámlákon levő vagyon

³³ trialógus, résztvevői a Tanács, a Parlament és a Bizottság

zárolását elrendelő végzések nemzeti jog szerinti szabályozása rendkívül szerteágazó, nehéz kideríteni, hogy az adós mely pénzügyi intézménynél vezeti a számláját, és a határon átnyúló végrehajtási eljárás igen költséges. A rendelet szerint abban az esetben, ha az igényjogosultnak nincs elegendő információja az alperes számlájáról, arra is mód van, hogy a felelős hatóság ezt pótolja a bankoktól történő lekérdezés, vagy központi nyilvántartás útján. A rendelet kizárólag a tagállamokban honos hitelezők esetében alkalmazandó az adós azon bankszámláira, amelyek tagállami banknál vannak fenntartva.

Az EBF a javaslatot olyan szempontból vizsgálta, hogy a bankok elsősorban nem hitelezők, hanem a harmadik felek által megkeresett közreműködők lesznek az eljárásban, amely a bankokra további pénzügyi és működési terhet ró és az esetek egy részében további pénzügyi felelősséget is. Az EBF megfontolásai arra vonatkoztak, hogy a bankok nem minden esetben lesznek képesek a felmerült többletköltségeik érvényesítésére, illetőleg ez a nemzeti jogalkotástól függ majd. A másik fontos kérdés, hogy a rendelet hatálya a készpénzre (számlapénzre) fog kiterjedni, az EBF elérte, hogy csak a készpénzre vonatkozzon, a pénzügyi eszközökre ne. A rendelet szerint lehetőség lesz arra, hogy a tagállamok kötelezzék a bankokat az alperesek számlaszámainak megadására. Az EBF javasolta továbbá a határidők módosítását, annak érdekében, hogy a rövid végrehajtási határidők ne jelentsenek megoldhatatlan terhet a bankoknak.

A tervezetet módosításokkal az Európai Parlament első olvasatban a 2014. április 15-i ülésén fogadta el. A módosítások a számlainformációk beszerzésére, adatvédelmi kiegészítésekre vonatkoznak. A bankok felelőssége és a banki költségek megtérítése a nemzeti előírásokhoz fog kapcsolódni. Az Igazságügyi és Belügyi Tanács a 2014. júniusi ülésén fogadhatja el a tervezetet.

II.9 Egységes európai adatvédelmi szabályozás

Az Európai Bizottság 2012. január 25-én új adatvédelmi szabályozási csomagot bocsátott ki, amely egy uniós rendelet tervezetét tartalmazta, amely felváltaná a 95/46/EC irányelvet, továbbá egy irányelv tervezetét is, melyben a bűnüldözéssel/igazságszolgáltatással kapcsolatos adatvédelmi területeket szabályozná.

Az adatvédelmi reform főbb elemei nagyon leegyszerűsítve:

- adat-töröltetés (felejtés) joga
- adathordozhatóság szolgáltatók között
- kifejezett jóváhagyáshoz kötött adatkezelés
- adatszivárgás esetén a felhasználót értesíteni kell
- a szabályozás alapelve az lesz, hogy az adatainkat nem használhatják
- egyablakos hatósági ügyintézés, azaz pl. egy belga szolgáltató ellen a magyar adatvédelmi hatóság előtt is folytathatók eljárást („One Stop Shop”mechanism)

A tervezetet az Európai Parlament számos bizottsága, érdekképviselői szervezetek sokasága véleményezte, de az egyablakos hatósági ügyintézés részleteiről nem sikerült megegyezni. Még 2013. decemberben az európai adatvédelmi felügyelő közzétett egy stratégiának tekintett kérdéseket felsoroló dokumentumot. (Egységes adatvédelmi szabályozás, a világszintű adatforgalomban sérült bizalom újjáépítése, a Safe Harbour működésének elemzése, a gazdasági növekedés és a digitális fejlődés alátámasztására irányuló kezdeményezések, különös tekintettel a versenyjogi szabályokra, az információ biztonságra és

a felhőszolgáltatásra, a harmadik országokkal megállapodások, a pénzügyi szektor reformja, adócsalás és banktitok, ÁFA-rendszerrel kapcsolatos adatcserek.)

Az igazságügy miniszterek 2014. januári athéni informális tanácskozásán az ülést levezető görög igazságügy miniszter kifejtette, hogy a görög elnökség egyik fő feladata az adatvédelmi reform felgyorsítása. Szerinte nem lehet kérdéses, hogy a rendeletnek ki kell terjednie a harmadik országokba történő adattovábbításra is, és az is egyértelmű, hogy az EU állampolgárai azt várják el, hogy a polgárok személyes adatainak védelmét hatékonyabban és szélesebb körben biztosítsák. A tanácskozáson ennek ellenére nem sok előrelépés történt, a résztvevők még mindig megosztottak a szabályozás alapkérdéseiben is: direktíva vagy rendelet legyen a szabályozás jogi formája, hogy működjön az egyablakos rendszer a gyakorlatban, milyen legyen a harmadik országokba történő adattovábbítás gyakorlata, rendszere.

A görög elnökség alatt új kompromisszumos normaszöveget készítettek, egyebek között a profilkészítés, az álnév használata, az adatkezelő és az adatfeldolgozó kapcsolata, a tudományos, történeti adatok kérdéséről. A görög elnökség alatt szeretnének eljutni legalább egy részleges általános egyetértésig és 2014. júniusban megkezdenék a háromoldalú (trialógus) tárgyalást. Az európai parlamenti képviselőválasztás miatt azonban erre kevés az esély.

Az EBF álláspontja szerint a bankszektor érdekeit két fő vonalon érinti az adatvédelmi szabályozás kérdése: a jogi szabályozásnak kellő jogi bizonyosságot kell nyújtania ahhoz, hogy a bankoknak ne kelljen egy további addicionális kockázatot viselni. A bankoknak egyszerre kell a pénzmosás, csalás, terrorizmus elleni célokat szolgáló kötelezettségeknek eleget tenni, úgy hogy közben a személyes adatok védelmét is biztosítsák. A jogi szabályozásnak ehhez kell kellőképpen világos és részletes útmutatást adni, de el kell kerülni a túlzott terheket eredményező adatvédelmi szabályozást. Az EBF-nek komoly aggályai vannak az EU Bizottságnak az implementációval összefüggő további jogalkotási hatáskörével kapcsolatban, figyelemmel arra, hogy ebbe a folyamatba az érdekelteket korlátozottan vonják be.

Az Európai Parlament 2014. március 12-én jogalkotási állásfoglalást adott ki a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre (általános adatvédelmi rendelet) irányuló javaslatról (COM (2012) 0011-C7-0025/2012-2012/0011(COD))

II.10 Az uniós antitröszt szabályok megsértésén alapuló kártérítési keresetekkel kapcsolatos irányelv tervezet

2008-ban az EU Bizottság közzétette az uniós antitröszt szabályok megsértésével kapcsolatos kártérítési keresetekre vonatkozó fehér könyvét. Ezt követően elkészült egy irányelv tervezet a kérdés szabályozására, azonban ezt az uniós biztosok és az Európai Parlament is visszautasította. Ugyancsak 2008-ban tették közzé a fogyasztói kollektív jogorvoslatokra (collective redress) vonatkozó zöld könyvet. A zöld könyv négy lehetséges modellt tartalmazott: a tagállamok közötti együttműködés javítását, a kombinált eljárási eszközök lehetséges átvételét, kötelező és nem kötelező jelleggel a kollektív jogorvoslatokat, beleértve az alternatív vitarendezési eljárások fejlesztését. 2009-ben, 2011-ben további konzultációk folytak a kérdésről. Az Európai Parlament jogi bizottsága (JURI) a zárójelentésében üdvözölte az egységes európai kollektív jogorvoslat érdekében tett erőfeszítéseket, de

hangsúlyozta, hogy a szubszidiaritás elvének megfelelően EU szintű szabályozásra van szükség. A nemzeti szintű szabályozások rendkívül sokfélék, szerteágazóak, főként az eltérő hatály és az eljárási rendszerek sokfélesége gyengítheti a fogyasztói jogokat. Az ECON Committee 2012 nyarán közzétett tanulmánya szerint a kollektív jogorvoslat horizontális szabályozásának különösen akkor van nagy jelentősége, amikor a károkozó és a károsult különböző országban honos. A kollektív jogorvoslat egységes uniós szabályozása a versenyjogi rendelkezések megsértése esetében mindkét oldali szereplők számára (a fogyasztók és KKV-k, valamint az alperesek – nagyvállalatok) előnyös lenne, azonos elbánást biztosítana.

Az EBF álláspontja szerint az EU-szintű kollektív jogorvoslat megalkotása jelentős további jogi kockázatokat eredményezhet a bankok számára, mert fogyasztók csoportjai, vagy fogyasztói szövetségek perelhetik a bankokat együttesen a fogyasztói jogok és a versenyjogi jogsértések által okozott károk esetében. Az EBF nem tartja szükségesnek az EU szintű szabályozást, az EU szintű kollektív jogorvoslatot csak azokra az esetekre szűkítené le, ahol más eszközökkel nem érhető el a jogorvoslat. El kell kerülni, hogy a nemzeti szabályozást lerontsa az EU szabályozás. Az EBF álláspontja szerint nincs szükség kollektív jogorvoslati előírásokra, a nemzeti versenyjogi hatóság döntéseinek ne legyen feltétlen kihatása, hanem megdönthető vélelemként lehessen kezelni. Az elévülési időt a kártérítési kereset megindítására 3 évre kell korlátozni, a nemzeti hatóságok a döntéseikben mérjék fel az okozott károk mértékét. Az engedékenységi programban részt vevő vállalkozások csak a saját fogyasztóikkal szemben legyenek felelősök, ne legyen vélelmezhető a kartell által okozott kár bekövetkezése.

2013. júniusban az Európai Bizottság közzétette az Európai Parlament és a Tanács irányelv-tervezetét a tagállamok és az EU versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról. Kollektív jogorvoslatra vonatkozó előírás nem szerepel a javaslatban. Az egyetemleges felelősségre vonatkozó szabály szerint az engedékenységi programban szereplő, mentesített vállalkozás csak akkor felelős az **egyéb károsultakkal szemben, ha azok nem tudnak teljes kártérítéshez jutni az adott versenyjogi jogsértésben részt vevő egyéb vállalkozásoktól.** A tagállamoknak biztosítani kell, hogy ha a nemzeti hatóságok, vagy bíróságok olyan ügyeket bírálnak el, amelyekben már valamely nemzeti hatóság vagy bíróság megállapította a jogsértést, úgy ne hozzanak ezzel ellentétes határozatot. Az EP 2014. április 17-én első olvasatban (módosításokkal) elfogadta a tervezetet.

II.11 További EU szabályozási döntések

A háromoldalú (trialógus) tárgyalásokon megegyeztek a PRIIPs³⁴-re vonatkozó tájékoztatási kötelezettségekről, a kisbefektetőknek nyújtandó minimális információ tartalomról. Az alapinformációkat tartalmazó dokumentumra vonatkozó megegyezés alapján az Európai Értékpapír- és Piacfelügyeleti Hatóság elkészíti majd a vonatkozó technikai sztenderdet.

A Tanács és a Parlament között ugyancsak megegyezés született a központi értéktárak (CSD³⁵) szabályozásáról. A rendelet tervezet szerint minden olyan értékpapírt, amellyel szabályozott piacon kereskednek, be kell vezetni CSD nyilvántartásba. Európán belül harmonizálják a teljesítési elveket és határidőket és azonos szabályrendszert vezetnek be a

³⁴ packaged retail and insurance based investment products: lakossági befektetési termékek

³⁵ central securities depositories

CDS műveletek és szolgáltatások kockázatának a csökkentésére. A CSD-k EU szintű szabályozása és uniós jogosítványa csökkenti a piacra lépés korlátait.

III. Európai Bankhatóság

III.1 A 2014 évi európai stressz teszt fontosabb jellemzői

Január 31-én az Európai Bankhatóság nyilvánosságra hozta a 2014 évi európai stressz teszt fontosabb jellemzőit. A tesztet az EBA az Európai Központi Bankkal, az Európai Rendszerkockázati Testülettel, valamint a nemzeti felügyeleti hatóságokkal szoros együttműködésben hajtja végre. A teszt a 2013. december 31-i adatok felhasználásával 2014-2016-ra terjed ki, és alap-, illetve vész- (adverse) forgatókönyveket feltételez. A scenáriókat az ESRB-vel közösen az EBA határozza meg - de ezeket a nemzeti hatóságok kiegészíthetik.

A legmagasabb konszolidációs szinten végzett stressz tesztben 124 európai bank vesz részt, úgy hogy minden tagország bankrendszerének legalább 50%-a szerepel a mintában. Az EBA fontos célkitűzése, hogy az eredmények konzisztensek és összehasonlíthatóak legyenek. A vizsgált időszakban a bankoknak mindvégig rendelkezniük kell az EBA által megkövetelt CET1 tőkével (közönséges részvénytőkével). A minimum tőkeszint az alapszenárió esetében 8%, míg a vészforgatókönyvnél 5,5%, de a nemzeti hatóságok ennél magasabb minimum szintet is előírhatnak. Amennyiben egy bank tőkéje a számítások szerint az elvárt szint alá csökken, úgy előre meghatározott felügyeleti intézkedésre kerül majd sor. A tesztet statikus mérleg feltételezésével végzik, nem számolnak növekedéssel, vagy a rossz eszközök kivezetésével (work out-jával). A bankoknak a teszt során a hitel, a piaci és a szuverén kockázatokkal, az értékpapírosításból eredő, valamint a finanszírozási költségek változásából fakadó kockázatokkal kell számolniuk. A számítások a banki és a kereskedési könyvre, valamint a mérleg alatti tételekre is kiterjednek. A tőkét a CRR átmeneti rendelkezéseinek a figyelembe vételével kell meghatározni.

Az EBA a teszt módszertanáért, valamint az eredmények összegyűjtéséért, konzisztenciájáért és nyilvánosságra hozataláért felel, míg az adatok és az eredmények minőség biztosítása a nemzeti hatóságok, illetve a közvetlen felügyelete alá tartozó bankok esetében az ECB feladata. A bankok márciusban/áprilisban kapják meg az előzetes módszertant, ekkor kezdődik az előzetes adatgyűjtés a benchmark-ok meghatározásához. A végleges módszertant áprilisban hozzák nyilvánosságra, míg az eredményeket októberben publikálják.

Az Európai Bankföderáció már 2013-ban is kiemelt hangsúlyt fordított a stressz tesztre, számos ponton befolyásolta annak tervezett tartalmát. Képviselői 2014-ben is több alkalommal találkoztak az Európai Bankhatóság témában illetékes szakértőivel és a Bankföderáció április elején levélben is felhívta a figyelmet a tesztrel kapcsolatos ellentmondásokra. Az EBF szerint a statikus mérlegfőösszegre vonatkozó feltételezés azért problematikus, mert nem veszi figyelembe a leírások és a portfólió tisztítás hatását. Szintén indokolatlan a kockázattal súlyozott eszközérték (RWA) 2013 évi értékének alsó korlátként való használata és a Bázeli I korlát alkalmazása. Ugyancsak problémát jelent, hogy az EBA azt a 2013. december 31-i időpontot használja referencia dátumnak, amelyre még nem alkalmazták a CRR/CRD4-et. Az EBF javasolja, hogy az egyszerűség kedvéért alternatív megoldásként diszkontot (haircut-ot) lehessen alkalmazni a fejlődő országok nem EU leányvállalataira. Ezeken túl a rugalmasabb szegmentációt, illetve a biztosítók szimmetrikus

kezelését szorgalmazza. Arra is rávilágít, hogy az AQR és a stressz teszt során bizonyos esetekben sor kerülhet ugyanazon negatív hatás kétszeres számbavételére.

III.2 A Közös Bizottság³⁶ jelentése: Az európai pénzügyi rendszer kockázatai és sebezhető pontjai

Az Európai Felügyeleti Hatóságok Közös Bizottsága félévenként jelentést készít az európai pénzügyi rendszer kockázatairól és sebezhető pontjairól, különös tekintettel a tárgyidőszakban érzékelhető változásokra, nem érintve az egyes országokat jellemző kockázatokat. Az április legelső napjaiban publikált jelentés megállapítja, hogy noha az euró övezet szuverén adósság válságaiból származó rövid távú kockázatok csökkentek, és néhány indikátor az európai gazdaság iránti erősödő bizalomra utal, a gazdasági kilátások számos tagországban továbbra is törékenyek a magán és az állami szektor nagymértékű eladósodottsága miatt. A legfontosabb kockázatokként a piaci szereplők magas hozamokra vadászó magatartását, a globális hozamok és hitelfelárak hirtelen változását, valamint a feltörekvő gazdaságok kockázatait (politikai bizonytalanság, gazdasági lassulás, árfolyam volatilitás) azonosították. A jelentés részletesen foglalkozik a bankszektort (eszközminőség, jövedelmezőség, finanszírozás), a biztosítási szektort (a prémiumok növekedésének a csökkenése) és a pénzügyi piacokat (a kockázatok csökkenő árazása) érintő kockázatokkal. Ezen túl a hibás üzletmenetből származó, a pénzügyi infrastruktúrával és üzletkötési helyekkel kapcsolatos, valamint az IT-t érintő működési kockázatokra is rávilágítanak.

III.3 Jelentés a fogyasztói trendekről 2014

Az EBA 2014-re a lakossági hitelezést (ezen belül a jelzáloghitelezés megfelelő szintű szabályozását), a bankszámlákat, a hagyományos és a nem hagyományos fizetési módokat, a virtuális valutákat, a tömegszerű forrásnyújtást (crowdfunding), a nem megfelelő termékértékesítést, a weboldalak összehasonlíthatóságát és a pénzügyi műveltséget jelölte meg a fogyasztói trendek alapján kiemelten kezelt témaként.

III.4 Az első negyedévben megjelent EBA sztenderd tervezetek

- Végső RTS tervezet a befektetési szolgáltatók tőkekövetelményéről,
- Végrehajtási technikai sztenderd (ITS) tervezet a külső hitelminősítő intézmények (ECAIs³⁷ minősítéseinek a megfeleltetéséről (mapping),
- Végső RTS tervezet a változó javadalmazásra használatos instrumentumok osztályozásáról,
- RTS tervezet a klíring tagok ügyfelekkel szembeni kitettségének a kezelésekor használatos MPOR³⁸-ról, Konzultáció,
- RTS tervezet rövidebb adatsor használatára vonatkozó felügyeleti engedélyről, Konzultáció,
- Végső RTS tervezet a saját tőkéről (Part IV),
- Végső RTS tervezet a pótlólagos fedezetek kiáramlásáról,
- Végső RTS tervezet a likviditási követelményekről,
- Végső RTS tervezet a prudens értékelésről.

³⁶ Az Európai Felügyeleti Hatóságok (ESAs) közös bizottsága

³⁷ External Credit Assessment Institutions

³⁸ margin periods of risk

IV Európai Bankföderáció

Az Európai Bankföderáció 2014 első negyedében is aktívan részt vett a globális és az európai szintű szabályozási javaslatok véleményezésében, tartalmának kialakításában, és a legfontosabb kérdések kapcsán sajtóközleményekben is kifejezte álláspontját. Így például sajtóközleményben is hangot adott a szerkezeti reformmal kapcsolatos fenntartásinak, kritizálta az USA külföldi bankokra vonatkozó szabályozását, illetve az interchange díj leszorítását. Ugyanakkor üdvözölte a negyedik pénzmosás ellenes direktívát, valamint az SRM-re vonatkozó megegyezést. A bankszámla direktívára vonatkozó megegyezést óvatosan fogadta, míg a Bizottság hosszú távú finanszírozás ösztönzésére vonatkozó kezdeményezést helyeselte és támogatásáról biztosította.

Az előző részekben már említetteken túl az EBF a negyedév során az alábbi dokumentumokat véleményezte:

- Bázeli Bizottság: A kereskedési könyv átfogó felülvizsgálata,
- EBA: Vitairat a likviditási és a finanszírozási kockázat felügyeleti felülvizsgálat (SREP) során alkalmazott értékelési módszertanáról,
- EBA: RTS, ITS és útmutató tervezet a rendszerszempontról fontos globális intézmények beazonosításának a módszertanáról,
- EBA: RTS tervezet a saját tőkére (Part IV),
- EBA: ITS tervezet az áttételi rátára vonatkozó nyilvánosságra hozatali követelményekről,
- EBA: A saját tőkére vonatkozó végső RTS tervezet,
- EBA: Végső ITS tervezet a tehermentes és a nem tehermentes eszközökre vonatkozó nyilvánosságra hozatali követelményekről,
- EBA: Konzultáció a hitelintézetek finanszírozási terveinek harmonizált definícióiról és táblázatairól,
- Bázeli Bizottság: Az értékpapírosítási keretek (második) felülvizsgálata,
- FDIC³⁹: Konzultáció az egyponthozzátartozó stratégiákról⁴⁰.

³⁹ Federal Deposit Insurance Corporation: Az USA betétbiztosítási szervezete

⁴⁰ Az USA szanálási szabályozása